

ΕΠΙΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'.

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρροῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον αὐτοῦ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

17 Μαΐου 1887

ΕΠΙ Τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ἘΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Πεντήκοντα ἐτῶν ἐπιστημονικὸς βίος ἔθνους τι-
νός εἶνε ἀληθῶς βραχύς, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παραβά-
λωμεν τοὺς καρπούς τοιαύτης βραχείας περιόδου
πρὸς τὴν μακροαἰώνα ἐπιστήμην τῆς πεπολιτισμένης
ἀμα καὶ πλουσίας ὀυτικῆς καὶ ἀρκτέας Εὐρώπης.
Τοιαύτη σύγκρισις ἐμελλε νὰ εἶνε ἀντικρυς ἀδικος
καὶ πεπλανημένη. Ἄλλ' ἴσως ἀντιεῖρη ὁ ἀναγνώ-
στης, ὅτι δὲν εἶνε ὀρθή ἢ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πα-
νεπιστημίου χρονολόγησις τῆς γεωτέρας τῶν Ἑλ-
λήνων ἐπιστήμης. Ἰσως ἀντιτάξῃ, ὅτι τὸ τοιοῦτον
εἶνε καὶ πῶς ὕβρις πρὸς τοὺς ἀειμνήστους ἐκείνους
ἄνδρας, οἵτινες κατὰ τοὺς χρόνους δουλείας ἀνιχρᾶς
ἐν μέσῳ περισπασμῶν παντοίων καὶ ὑπὸ τὸ βᾶρος
ἡμερῶν πονηρῶν ἐκράτουσιν οἰοῦναι ἐν εὐγενεῖ λαμπρ-
οδηρομῖα ἀσβεστον τὴν δᾶδα τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐγα-
λοῦσιν τὰ τέκνα τῶν ὀμογλώσσων καὶ ὀμοφύλων
συνδούλων διὰ τοῦ γάλακτος τῆς παιδείας. Πρῶ-
τοι πάντων ἡμεῖς, ἀντὶ νὰ ὑποδιθᾶσωμεν τὴν ἀξίαν
τῶν ἀοιδίμων ἐκείνων, σπεύδομεν νὰ κηρύξωμεν,
ὅτι τὴν σημερινὴν πανήγυριν τοῦ Πανεπιστημίου,
τὴν συναεορτάζει τὸ ἔθνος σύμπαν τὸ ἐλληνικόν, θεω-
ροῦμεν καὶ ὡς εὐλαδῆς μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς μνή-
μης ἐκείνων τῆς ἀγήρω. Τί ἄλλο ἦσαν ἢ πρόδρο-
μοὶ τοῦ ἔθνικοῦ πανδιδακτηρίου, τί ἄλλο ἢ μικρὰ
πανεπιστήμια τοῦ δουλεύοντος ἐλληνισμοῦ αἱ μεγά-
λαι ἐκεῖναι σχολαὶ αἱ καὶ ἄπασαν τὴν ἐλληνικὴν
Ἀνατολὴν διεσπαρμέναι, καὶ πῶς ἄλλως δύνανται
νὰ ὀνομασθῶσιν ἢ καθηγηταὶ τοῦ γένους οἱ ἄνδρες,
οἱ διδάξαντες ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἰωαννίνοις,
ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ Ἰασίῳ, ἐν Χίῳ καὶ Σμύρνῃ,
ἐν Κυδωνίαις καὶ Πάτρῳ, ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐν Βενε-
τίᾳ; Δὲν εἶνε ἐπιστήμονες πανελληνιοὶ οἱ ἄνδρες,
πρὸς οὓς συνέσπερον τὰ τέκνα τῶν φιλομαθῶν Ἑλ-
λήνων ἀπὸ περᾶτων ἕως περᾶτων τοῦ ἐλληνισμοῦ,
διδασκόμενα τὰ ῥήματα σοφῶν διδασκάλων καὶ ἀμα
παρασκευαζόμενα εἰς τὴν ἀποτίναξιν τοῦ βαρβαρικοῦ
κλοιοῦ; Ἄλλ' ἢ ἀξιοζήηλος ἐκαίνη παιδεία ἐστρεφεῖτο
συστήματος καὶ κέντρον, οἷον μόνον ὑπὸ τὴν αἰγίδα
τῆς ἐλευθερίας δύναται νὰ ἀκμάσῃ.

Μία τῶν πρώτων φροντίδων τῆς ἐλληνικῆς βα-
σιλείας ὑπῆρξεν ἡ δημιουργησις τοῦ τοιοῦτου κέν-
τρον, ὀργανωθέντος κατὰ τὸ πρότυπον τῶν γερμανι-
κῶν πανεπιστημίων. Ὡς τοιοῦτο τὸ ἐλληνικὸν Πα-
νεπιστήμιον εἶχε διπλοῦν σκοπὸν νὰ ἐπιτελέσῃ. Τὸ
μὲν δηλαδὴ ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ διδάσκον-
τας ἢ διάδοσις τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, τὸ δὲ

παρείχετο εἰς αὐτοὺς ἡ εὐκαιρία ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς
τὴν προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης.

Δὲν εἶνε ἐνταῦθα ὁ κατάλληλος χώρος εἰς ἐξέτα-
σιν τῶν γενομένων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ δευτέρου
τούτου σκοποῦ. Ἀρκεῖ ἐν συντόμῳ ν' ἀναφέρωμεν, ὅτι
ἢ Ἑλλάς χάρις εἰς τὸ ἐλληνικὸν πανεπιστήμιον καὶ
τὴν δι' αὐτοῦ παραχθεῖσαν ἐπιστημονικὴν κίνησιν δὲν
εἶνε πλέον χώρα ἀγνωστος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπι-
στήμης καὶ ὅτι ἔχομεν καὶ φιλολόγους καὶ ἱατροὺς
καὶ νομομαθεῖς καὶ θεολόγους καὶ ἱστορικοὺς καὶ μα-
θηματικοὺς καὶ φυσιοδίφας τιμῶντας τὸ ἐλληνικὸν ὀ-
νομα καὶ πνεῦμα ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. Ἡ ἐπιστήμη κο-
σμεῖ σήμερον ἐπὶ τῇ πενήκονταετηρίδι τοῦ ἔθνικοῦ
πανδιδακτηρίου διὰ τῶν προσχόντων στεφάνων τὰς
κορυφὰς τῶν φιλοτίμων τούτων ρακτῶν, οἵτινες συ-
νεισέφερον τὸν πολῦτιμον αὐτῶν λίθον εἰς τὸ μέγα
καὶ θαυμάσιον οἰκοδόμημα τῆς παγκοσμίου ἐπιστη-
μονικῆς ἐργασίας. Ὁ δ' ἐλληνισμὸς γερφαίρει ὑπερή-
φανος τὴν μνήμην τῶν ἐλλεκτῶν αὐτοῦ τούτων να-
κρῶν, καὶ ἀσπάζεται εὐγνώμων μετ' εὐχῶν ὑπὲρ
μακροῦ καὶ καρποφόρου βίου τοὺς ἐν τοῖς ἔωσιν ἀ-
όκτους ἱεροφάντας τῆς παιδείας, ἀπειδεχόμενος σὺν
τῇ προόδῳ τοῦ ὄλου ἔθνους ἀκόμη γενναιοτέρους
τοὺς καρπούς τῆς νεαρῆς ἐλληνικῆς ἐπιστήμης.

Ἄλλ' ἐκ τε τῶν ἐπειγουσῶν πρακτικῶν ἀναγκῶν
καὶ χάριν τῆς πληρώσεως μεγάλων κενῶν ἐν τῷ
βίῳ τοῦ ἔθνους τὸ Πανεπιστήμιον ἐθεώρησε κυρίως
ὡς πρώτην καὶ οὐκ ὀλιγοτάτην ὑποχρέωσιν κατὰ τὸ
πρῶτον τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ στάδιον τὴν παρὰ τοῖς
Ἑλλήσι διάδοσιν τῆς ἐπιστήμης. Ὁ ἄμβων εἰσὶγα
ἀπὸ πολλοῦ, τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἐξήτει
μύστας πεπαιδευμένους, τὰ γυμνάσια ἐγγραζόντο δι-
δασκάλους καλῶς κατηρτισμένους, ἢ δικαιοσύνη ἀ-
πῆτει νοήμονας καὶ εὐμαθεῖς ὑποφῆτας, ἢ ὑγεία τῶν
πολιτῶν εὐσυνειδήτους καὶ ἐπιστήμονας ἱατροὺς καὶ
φαρμακεῖς. Ἡ αὐτομάθεια καὶ ἡ κοινὴ εὐφυΐα ὤρει-
λον νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν ἀπὸ μελέτης ἐπίγνω-
σιν καὶ εἰς τὴν ἐξ ἐπιστήμης σοφίαν. Τὸ Πανεπι-
στήμιον ἀνέλαθε τὴν μεγάλην ταύτην ἐντολήν.
Παράλλαμβάνον τὸ ἔθνος πλὴν ὀλίγων πεπαιδευμένων
ἀμαθῆς καὶ περὶ τὰ τῆς παιδείας νηπιάζον ἐν τῇ μα-
κρᾷ τῆς δουλείας σκοτίᾳ, ἔφερον εἰς τὴν γῆν τὴν ἐλ-
ληνίδα τὸ φῶς τῶν φωτῶν καὶ τὸ πῦρ τῶν θερμαίνον
καὶ ζωογονοῦν. Παραλαβὸν τὸ φῶς τὸ περιουζάζον
τὴν Δύσιν μετήγαγεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐσκοπισμένην Ἀ-
νατολήν. Οἱ Ἑλληνας ἐσπευσαν ἐκ τῶν ἐσχατιῶν

τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου εἰς τὴν φωτοδοτιν ἐστὶν καὶ συνήγαγον διὰ πλήρων θυλάκων τοὺς σπόρους τῆς ἐπιστήμης. Ὁ δ' ἑλληνισμὸς συναΐδε τὸ εὐεργέτημα, καὶ γενναῖοι δωρηταὶ ἔδωκαν εἰς τὸ ἐθνικὸν πανδιδακτήριον τὰ περισσεύματα τοῦ πλοῦτου των ἢ ὅλους τοὺς θησαυροὺς των. Πῶς νὰ λησμονήσωμεν ἐπὶ τῇ σημερινῇ ἑορτῇ τοὺς φιλεπιστήμονας τούτους εὐεργέτας, εἴτε ἑκατομμύρια ἐσκόρπισαν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐπιστήμης, εἴτε εὐλαβεῖς κατέθηκαν πολὺ τιμὸν ὄβολον γήρας, εἴον τὸ ἀλησμόνητον ἑκατοντάδραχμον τοῦ πλανοδίου ἀκονητοῦ Ὁκα, ἢ μόνη, ἀλλὰ μεγάλη περιουσία τοῦ εὐγενοῦς πτωχοῦ;

Μετὰ πεντήκοντα ἐτῶν βίον πανηγυρίζει σήμερον τὸ Πανεπιστήμιον δικαίως, καὶ ἐν πλήρει συναίσθησει ὅτι συνορατίζει μετ' αὐτοῦ σύμπας ὁ ἑλληνισμὸς. Σχεδὸν πᾶν ὅ τι ἢ ἑλληνικὴ Ἀνατολή ἔχει νὰ ἐπιδείξει ἐν ταῖς ἐπιστήμας καὶ τοῖς γράμμασιν, ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ τῇ δημοσίῳ βίῳ διακεκριμένον καὶ ἔξοχον εἶνε καρπὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ μόνου πανεπιστημίου τῆς Ἀνατολῆς. Χιλιάδες ὄλοι διδασκῶν αὐτοῦ θὰ ἐνθυμηθῶσι σήμερον τὰ προσφιλεῖς βήθηρα, ἀφ' ὧν εἰσέδυσεν εἰς τὰ ἀνυπόμονα αὐτῶν ὠτα ἢ αἰμύλη λαλιά, τὰ σοφὰ διδάγματα τῆς ἐπιστήμης. Οἱ δ' ἐν αὐτῷ ἱεροφάνται τῆς ἐπιστήμης ὁ ἀναλογισθῶσι μετὰ τινος δικαίας αὐταρκειᾶς, ὅτι ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τῶν Ἑλλήνων προσδοποιοῦνται τὰ τῆς πολιτείας διὰ τροφίμων τοῦ Πανεπιστημίου, ὅτι ἐν τοῖς δικαστηρίοις τοῦ κράτους καὶ διὰ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν διανέμεται ἢ δικαιούσιν, εἴαν αὐτοὶ τὴν ἐδίδαξαν, ὅτι ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ σχολείοις τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ, ἐλευθέρου καὶ δούλου, διδάσκειται ἢ παιδεύεται, ἢ τῆς διὰ τοῦ Πανεπιστημίου διεδόθη, ὅτι καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν παρέχει τὴν νοσηλείαν αὐτοῦ εἰς τοὺς κάμνοντας ἀπόφοιτος τῶν Ἀθηνῶν Ἀσκληπιᾶδος, ἐν μὲν τῷ ἐλευθέρῳ βασιλείῳ θεραπείων τὸ σῶμα, ἐν δὲ τῇ καλύβῃ τοῦ δούλου Ἑλληνος παρηγορῶν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ταλαιπωρουμένου καὶ σκορπίζων παραμυθίαν καὶ ἐλπίδας. Ἐκατομμύρια Ἑλλήνων στρέφονται σήμερον πρὸς τὴν πανελλήνιον ταύτην ἐστὶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων, καὶ αἰσθάνονται τὴν ζώπυρον αὐτῆς θερμότητα καὶ τὸ φῶς αὐτῆς τὸ περιλαμπρὸν, καὶ ἐνοοῦσι τί ἦσθάνετο ὁ ποιητὴς, ὅτε ἐκάλει τὸ Πανεπιστήμιον φλογερό καμίνι.

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 27 Μαΐου 1836 τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσιεύετο Β. Διάταγμα περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, ὑπογεγραμμένον κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, περιέχον δὲ ἐν ἄρθρ. 2ῳ τὰ ἐπόμενα:

«Ὅσα δὲ ἐρείπια ἐκκλησιῶν καὶ μετοχιῶν ὑπάγονται εἰς διαλελυμένα μοναστήρια θέλουσιν ἐκποιηθῆ ἀνυπερθέτως διὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, εἴτε μὲ μετρητὰ ἐπὶ χεῖρας ἢ τὸ πολὺ μὲ προθεσμίαν ἐξ μηνῶν μετὰ

τὴν κατακύρωσιν, καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως αὐτῶν ἐξαγόμενον θέλει χρησιμεύσει ἀποκλειστικῶς εἰς ἀνέγερσιν ἐνὸς Πανεπιστημίου.»

Αὐτοὶ ἦσαν οἱ πρῶτοι πόροι τοῦ Πανεπιστημίου, μετὰ ἐξ δὲ μῆνας, ἦτοι τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐδημοσιεύετο τὸ ἀπὸ τῆς ἰδίας ἡμερομηνίας χρονολογούμενον Β. Διάταγμα περὶ ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου.

«Διὰ τοῦ ἀπὸ 6 (18) φεβρουαρίου 1834 νόμου», ἔλεγεν ἀρχόμενον τὸ Διάταγμα, «ἐκانونίσσαμεν τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, μετὰ ταῦτα ἐβάλαμεν εἰς ἐνέργειαν καὶ τὰ πρὸς ἀνωτέραν μὲν ἐκπαίδευσιν προσδιωρισμένα ἀρμόδια εἰς τὴν παρούσαν τοῦ τόπου κατάστασιν σχολεῖα καὶ γυμνάσια, εὐκολύνοντες εὖτω τὴν κτῆσιν τῶν παρασκευαστικῶν γνώσεων εἰς ὑψηλοτέραν ἐπιστημονικὴν μάθησιν. Ἐπιστάσης δὲ ἦδη τῆς ἐποχῆς πρὸς σύστασιν τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπεράτατον ἐκπαιδευτικὸν κατὰστάματός, τὸ μὲν διότι ὑπάρχουσιν ἴσως ἦδη ἱκανοὶ ἀκροαταί, ἐφωδιασμένοι μὲ τὴν προκαταρκτικὴν παιδείαν, τὸ δὲ διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων διδασκάλων δύναται νὰ συμπληρωθῆ ἀπὸ τὰς συσταθείσας ἦδη σχολὰς τῆς Ἱατρικῆς καὶ Θεολογίας (1) ἀπὸ τοὺς ὀφείλοντας νὰ παραδίδωσιν ὑπαλλήλους τῶν ἀνωτέρων κλάδων τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας καὶ τινὰς ἐκ τῶν μελῶν τῆς συσταθείσης ἦδη ἐπιστημονικῆς εταιρίας, ἢ δὲ ἐνεστῶσα κατὰστάσις τοῦ ταμεῖου καθιστᾷ τέλος πάντων δυνατὴν τὴν τοιαύτην ἰδιαιτέραν δαπάνην ἀκούσαντες τὴν διορισθείσαν ἐπιτροπὴν διὰ τὸν ὀργανισμὸν τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως καὶ κατὰ πρότασιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, ἀπεφασίσσαμεν καὶ διατάττομεν:

«Ἄρθρ. 1.—Θέλει συστηθῆ δι' ὅλον τὸ κράτος Πανεπιστήμιον εἰς Ἀθήνας καὶ ἀνοιχθῆ ἐπισήμως τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα 1837.

»Πρὸς μνήμην δὲ τοῦ συστήσαντος αὐτὸ θέ-

(1) Πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου ὑπῆρχον ἐν Ἱατρικῶν σχολείων, ἕτερον τῆς θεολογίας καὶ τρίτον τῶν νομικῶν μαθημάτων, ἐν οἷς παρέδιδον φιλογενεῖς ἄνδρες ἀμισθί. Καὶ ἐν μὲν τῷ θεολογικῷ σχολείῳ ὡς διευθυντὴς τῆς σχολῆς ἦτο ὁ ἀρχιμανδρίτης Μισαήλ Ἀποστολίδης, καὶ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ὁ Κων. Κοντογόνης. Ἐν δὲ τῷ Ἱατρικῷ σχολείῳ ὡς διευθυντὴς τῆς σχολῆς ἦτο ὁ καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς καὶ τῆς μαιευτικῆς Νικόλαος Κωστής, καθηγητὴς τῆς χειρουργίας ὁ Τράιβερ, καθηγητὴς τῆς παθολογίας καὶ τῆς κλινικῆς Ἱατρικῆς ὁ Βούρος, καθηγητὴς τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας ὁ Ὀλύμπιος, καὶ καθηγητὴς τῆς γημερίας ὁ Λάνδερερ. Ἐν τῷ νομικῷ σχολείῳ δ' ἐδίδασκον ὁ Π. Ἀργυρόπουλος καὶ ὁ Λέων Μελάς. Πρὸς τούτους ὑπῆρχε καὶ βιβλιοθήκη ἢ ἐφορος ἦτο ὁ Γ. Γεννάδιος, καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐφορος ὁ Α. Παττάκης, συνεργάτης ὁ Ἱατρίδης, καὶ καθηγητὴς τῆς γλυπτικῆς ὁ Ἰμχόφερ.

λαι φέρει τὴν ἐπωνυμίαν «Πανεπιστήμιον τοῦ Ὁθωνος». (1)

»Ἄρθρ. 2. Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο σύγκειται ἀπὸ τέσσαρας σχολῶν (Facultés) δηλ.

»Α'. Τὴν τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν, ὡς φιλοσοφίας, φιλολογίας, μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἰδίως δὲ χημείας, φυσικῆς, ἀστρονομίας, τῶν διαφόρων μερῶν τῆς φυσικῆς ἱστορίας, γεωγραφίας, καταστατικῆς καὶ ἱστορίας, μὲ τὰς βοηθητικὰς ἐπιστήμας αὐτῶν.

»Β'. Τὴν τῆς θεολογίας.

»Γ'. Τὴν τῆς ἱατρικῆς.

»Δ'. Τὴν τῶν νομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν.

»Τὸ Πανεπιστήμιον ἐν γένει, δηλ. ἡ ἐνωσις ὅλων τῶν σχολῶν αὐτοῦ, ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον ἐκπαιδευτικὸν κατὰστάμα χάριν τῆς ὑψηλοτέρας ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως.»

Ἐπειτα κατόπιν διὰ μακρῶν ὁ κανονισμὸς τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου, τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ δικαιωμάτων, τῶν ἐν αὐτῷ καθηγητῶν, τοῦ τρόπου τῆς παραδοχῆς τῶν μαθητῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, περὶ τῆς ἐν αὐτῷ διδασκαλίας, τῆς διαρκείας τῶν ἐξαμηνῶν περιόδων, τῶν ἐγγραφῶν καὶ τῶν διδάκτρων, τῆς χρήσεως τῶν συλλογῶν κλ. τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀκαδημαϊκῶν ποινῶν.

Τὸ διάταγμα τοῦτο μετερρυθμίσθη κατόπιν ἐν πολλοῖς, περιεργόταται δ' αὐτοῦ διατάξεις δὲν ὑφίστανται πλέον ἐν χρήσει. Οὕτως οἱ σήμερον λεγόμενοι κομμητορες τῶν σχολῶν ὀνομάζοντο σημάτορες. Οἱ καθηγηταὶ ἐκάστης σχολῆς εἶχον ὀρισμένην στολὴν, ἢν ὑπεχρεοῦντο νὰ φέρωσι κατὰ πάσας τὰς πανεπιστημιακὰς τελετὰς, ἢ αἰεσδήποτε ἄλλως καθ' ἑς παρισταντο ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῶν ὡς καθηγητῶν. Καὶ οἱ μὲν τῆς σχολῆς τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν (φιλοσοφικῆς) ἔφερον στολὴν χρώματος κυανοῦ βαθέος, οἱ τῆς θεολογικῆς μελανοῦ, οἱ τῆς ἱατρικῆς πρασίνου καὶ οἱ τῆς σχολῆς τῶν νομικῶν καὶ τῆς πολιτικῆς οικονομίας πορφύρου

(1) Κατὰ τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τοῦ 1862 μετονομάσθη «Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον» διὰ τοῦ ἐπομένου θεσπίσματος, μὴ δημοσιευθέντος ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» τῆς Κυβερνήσεως.»

Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ, τὸ ἐν Ἀθήναις μέχρι τούδε Ὁθωνεῖον καλούμενον Πανεπιστήμιον ἐγκρίνομεν νὰ μετονομασθῆ «Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον», ὡς ἴδρυμα κοινὸν ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους.

Εἰς τὸν ἐπὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἢ ἐκτελέσει τὸ παρόντος θεσπίσματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1862.

Α. Γ. Βούλγαρης, Πρόεδρος, Μ. Ρούφος, Κ. Κανάρης.

Ὁ ὑπουργός
Ε. Δελιγιώργης.

μὲ περιλαίμια καὶ ἐπικάρπια καὶ πῖλον ἀπὸ ὀλοσπρικῶν μέλαν. Ὁ πρύτανις, ἐκτὸς τῆς στολῆς τῆς σχολῆς εἰς ἣν ἀνήκειν, ἔφερε χρυσοῦν ἀλυσιν περὶ τὸν τράχηλον μὲ σῆμα ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου, ἔχον ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μὲν μέρους ἐκτετυπωμένην τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως Ὁθωνος, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου τὰ ἑλληνικὰ σύμβολα, ὅπως ἐπὶ τῆς σφραγίδος τοῦ Πανεπιστημίου, μὴ φερούσης τότε τὴν γλαῦκα ὡς σήμερον, μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Πρύτανις τοῦ Β. Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ὁθωνος». Ἡ ποσότης τῶν διδάκτρων ἄτινα ἀπέτιον οἱ φοιτηταὶ προσδιωρίζετο ἰδιαιτέρως ἐκάστοτε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐγκρίσεως τῶν προγραμμάτων, ἐκانونίζετο δὲ ὁ ἀνώτατος καὶ κατώτατος ὅρος τῶν πληρωτέων διδάκτρων. Οὐχ ἦττον ἀπηλλάσσοντο αὐτῶν οἱ ἀποδεδειγμένως πένητες.

Περὶ τῆς αὐστηρότητος ἢ ἐπιθυμῶν οἱ ἴδρυται τοῦ Πανεπιστημίου νὰ ἐπικρατῆ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ τούτῳ ἐθνικῷ ἐκπαιδευτηρίῳ μαρτυρεῖ οὐχὶ μόνον ἡ δικαιοδοσία τοῦ πρυτάνεως, ἔχοντος καὶ ἀστυνομικὴν ἐξουσίαν, δικαιουμένου δὲ νὰ ἐπιβάλη τὰς ἐξῆς ποινὰς εἰς τοὺς ὀλιγορῶντας τῶν καθηκόντων αὐτῶν φοιτητῶν: α) πατρικὴν προτροπὴν β) μυστικὴν καὶ δημοσίαν ἐπίπληξιν γ) κράτησιν ἐντὸς τοῦ θαλάμου δ) φυλάκισιν ε) ἀπειλὴν ἀποπέμψεως ς) προσωρινὴν ἀπόπεμψιν ζ) παραιτήσιν ἢ ἀποβολὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλαι τινὲς διατάξεις περὶ συμπεριφορῆς τῶν φοιτητῶν, πρὸς δὲ τὸ ἐπόμενον ἄρθρον τοῦ Διατάγματος τῆς συστάσεως: «Ἐκαστος εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πανεπιστημίου ἐρχόμενος μαθητὴς εἴτε ἐντόπιος, εἴτε ξένος, ἐγγεγραμμένος ἦδη ἢ μὴ, χρεωστῆ κατὰ τὰς ὑπαρχούσας γενικὰς διατάξεις νὰ ἀναγγεῖλῃ πρὸς τὴν ἀστυνομίαν ἐντὸς εἰκοσι τεσσάρων ὡρῶν τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ καὶ τὸ πολὺ ἐντὸς ὁκτώ ἡμερῶν νὰ παρουσιάζεται αὐτοπροσώπως πρὸς τὸν πρύτανιν, διὰ νὰ ζητῆ τῆς ἐγγραφῆς τοῦ τῷ γραμματίῳ. Οἱ περαιτέρω περὶ τούτου ὀρισμοί, καθὼς καὶ οἱ περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν νομιμοποιητικῶν γραμματίων διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τῆς ἐπαγρυπνήσεως τῆς ἀστυνομίας κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ξενοδοχείων ἢ οἰκιῶν αὐτῶν, θέλουσιν προσδιορισθῆ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς κανονιστικὰς διατάξεις.»

Ὡσαύτως πολλὰς ἐγγυήσεις ἔθετε τὸ Διάταγμα περὶ τῆς τακτικῆς καὶ ἀνελλιπούς φοιτήσεως τῶν σπουδαστῶν, ἀπηγόρευε δὲ συνάμα ἀυστηρῶς καὶ τὴν μονομαχίαν, καὶ τὴν ἐγγραφὴν εἰς μουσικὰς ἐταιρίας. Εἰς ὅσας ἐταιρίας ἂν ἦτο πρὸ τῆς ἐγγραφῆς τοῦ εἰς τὰ μητρώα τοῦ Πανεπιστημίου ἐγγεγραμμένος ὡς μέλος φοιτητῆς τις ὑποχρεοῦτο νὰ ὑποσχεθῆ ἐγγράφως ὅτι θὰ παραιτηθῆ. Τὰ ἄρθρα ταῦτα, ὡς αἰ πλεῖσται διατάξεις τοῦ Διατάγματος ἄλλως, εἶχον παραληφθῆ προφανῶς ἐκ τοῦ κανονισμοῦ γερ-

μικρῶν πανεπιστημίων, ἐν οἷς ἀνθεῖ ἔτι καὶ νῦν τὸ ἔθιμον τῆς μονομαχίας, καὶ ἡ εἰς ἐταιρίας ἐπαναστατικὰς προσκόλλησις.

Ἐν τέλει τὸ Διάταγμα ἐπήγετο τοὺς ἐπομένους ἀξιωματικῶν λόγους: «Ἐπειδὴ τὸ γε νῦν ἔχον δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῶσιν ὅλοι αἱ σχολαί, διὰ τοῦτο τὸ Πανεπιστήμιον θέλει τελειοποιεῖσθαι βαθμηδὸν ἀναλόγως πρὸς τὰς παρούσας ἤδη εὐκολίας. — Ἄλλ' ἡ ἀναγκαῖα πρὸς διδασκαλίαν σκευασία πρέπει νὰ προετοιμασθῇ ἀνυπερθέτως, γινομένης φροντίδος καὶ περὶ τῆς ταχείας συμπληρώσεως τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν καὶ τοῦ πορισμοῦ τῶν λοιπῶν ἀναγκαιῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἰδίως δὲ θέλει καταβληθῆ πᾶσα σπουδὴ νὰ προεπιπροσέχῃ ὅσα κρίνονται ἀναγκαῖα εἰς τὴν κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ἐποχὴν τοῦ Πανεπιστημίου βεβαίαν ἐκέρχιν. Ἀνεγείραντες ἤδη διὰ τοῦ παρόντος διατάγματα τὸ ἀνώτατον διδασκαλικὸν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἐδώκαμεν δι' αὐτοῦ καθὼς καὶ διὰ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν ὄρων ἀπόδειξιν εἰς τὸν ἀγαπητὸν ἡμῶν λαὸν τῆς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτοῦ ἡμετέρας φροντίδος. Πεισθέντες ὅτι καὶ διδάσκαλοι καὶ μαθηταὶ θέλουσιν ἔχει διηλεκτικῶς ὑπὲρ τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν κλησιν, ἐνθυμούμενοι ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη μόνον εἰς τὸν θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς μορφωθέντα ἄνθρωπον δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς σκοπὸν πράξιτον ἔχουσα τὸν κοινωνικὸν βίον, συνίσταται μάλιστα εἰς τὴν ἀρμονίαν τῶν φυσικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων, ἐλπίζομεν, ὅτι τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος, μετὰ πολλῶν ἐκατονταετηρίδων διακοπῆν, θέλει ἀναλάβει τὴν πρώτην εὐκλειαν ὅπου ἄλλοτε ἡ παλαιὰ Ἀκαδημία παρήγαγεν ἀποτελέσματα ἀνεξάλειπτα, ρίψασα ἀκτῖνας φωτὸς εἰς τοὺς μακρονοτάτους τόπους καὶ αἰῶνας καὶ ὅτι θέλει διαλάμψει ἐκ νέου εἰς τὰ δύο γεινιάζοντα μέρη τοῦ κόσμου».

Τὸ προηγουμένον Διάταγμα, ἐκδοθὲν κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ βασιλέως ὑπὸ τοῦ ἐκασκούντος τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, μετὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, κόμητος Ἀρμανσπεργ, δὲν ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀρικομένου εἰς Ἑλλάδα. Οὐχ ἦττον κατεχωρίσαμεν τὸ κατηρημένον τοῦτο διάταγμα καὶ διότι πολλὰ ἐξ αὐτοῦ παρελήφθησαν διατάξεις εἰς τὸν ἰσχύοντα προσωρινὸν κανονισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ καὶ διότι ἐχρησίμευσεν εὐλόγως ὡς βᾶσις τῶν συνταχθέντων ἐκτοτε κατὰ καιροὺς, ἀλλὰ μὴ ψηφισθέντων ὑπὸ τῆς Βουλῆς διὰ διαφόρους λόγους, νομοσχεδίων, πρὸς ὁριστικὸν καὶ πλήρη ὀργανισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὸ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοπροσώπως ἐκδοθὲν Διάταγμα περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ ἄφινεν

ἄθικτα τὰ ὁρισθέντα περὶ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καθόσον τὰ πρὸς τοῦτο ἀναλώματα δὲν ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας προικοδοτήσεως τοῦ καταστήματος.

Τὸ νέον Διάταγμα τὰς τέσσαρας σχολὰς τοῦ Πανεπιστημίου ἐπωνόμαζε καὶ κατέτασεν οὕτως: α') τὴν τῆς θεολογίας· β') τὴν τῶν νομικῶν ἐπιστημῶν· γ') τὴν τῆς ἱατρικῆς καὶ δ') τὴν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἄλλης ἐγκυκλίου παιδείας. Περὶ δὲ τοῦ ἂν εἶνε καταλληλότερον ἢ ὄχι ἀντὶ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς νὰ τεθῶσι δύο ἄλλαι, ἢ νὰ διαιρηθῇ αὕτη εἰς τμήματα, ¹⁾ τοῦτο, ὡς καὶ ἡ δὴλωσις τῶν εἰς ἐκάστην σχολὴν ἀνηκόντων κλάδων, ἐπέτασσε τὸ Διάταγμα ὅτι ἀπέκειτο «εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ὁριστικῶν διατυπώσεων τοῦ Πανεπιστημίου.»

Τὸ Διάταγμα πρὸς τοῦτοισι ὠρίζεν ὅτι «ἐκάστη σχολὴ ἔχει ὠρισμένον ἀριθμὸν καθηδρῶν, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη οὐδέποτε ἐφηρμόσθη, διότι οὐδὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐδρῶν οὐδὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν καθηγητῶν ἐκάστης σχολῆς ὠρίσθησαν ποτε, καὶ τὰ περὶ τούτων κανονίζει ὁ ἐτήσιος τοῦ κράτους προϋπολογισμὸς.

«... Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων, ἐξηκολούθει εἶτα τὸ Διάταγμα, θέλουσι δοθῆ εἰς τὰς σχολὰς καὶ ὅσοι ἤθελον φανῆ ἀναγκαῖοι ἔκτακτοι καθηγηταὶ καὶ οἱ ἀνήκοντες διδάσκαλοι ἰδίως διὰ τὰς ἀναγκαῖας καθομιλουμένας γλώσσας ²⁾ δι' ὠραίας τέχνας καὶ διὰ πρακτικὰ ἀναγκαῖα ἀντικείμενα σπουδῆς, τὰ ὅποια πρέπει νὰ συμπληρωθῶσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. ³⁾ Θέλουσι δὲ συστηθῆ καὶ καθῆδραι διὰ τὰς ἀνωτέρας στρατιωτικὰς ἐπιστήμας. ⁴⁾

Τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκάλων τοῦ Πανεπιστημίου ὠρίζετο ὅτι θὰ ἐμπεριεῖχε:

α') Καθηγητὰς τακτικούς· β') καθηγητὰς ἐπιτιμίου· γ') καθηγητὰς ἐκτάκτους καὶ δ') διδάκτορας τῶν ἰδιαιτέρων παραδόσεων τῆς ἐπαναλήψεως τῶν μαθημάτων ⁵⁾ καὶ τῶν γλωσσῶν.

Ὅλοι οἱ διδάσκαλοι τῶν Πανεπιστημίου ἐκανονίζετο ὅτι θὰ ἐλάμβανον ἀπὸ τοῦ μαθητευομένου τὰ χάριν τῆς παραδόσεως των πλη-

(1) Ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ περιέχει τρία τμήματα: α') τὸ φιλοσοφικόν· β') τὸ μαθηματικόν καὶ γ') τὸ φυσικόν.

(2) Μόνον διὰ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν συνέστη ἐπιτιμῶν ἐδρὰ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, διορίσθησαν δὲ καθηγηταὶ πρῶτον, τῇ 3 Αὐγούστου 1855, ὁ Κων. Ἀφρονίδης, μετ' αὐτὸν δὲ, τῇ 23 Νοεμβρίου 1858, ὁ Μιχ. Σούτσος.

(3) Δὲν ἐφηρμόσθησαν.

(4) Δὲν ἰδρύθησαν.

(5) Οὐδέποτε διορίσθησαν τοιοῦτοι διδάκτορες.

ρονόμενα διδάκτρα, ¹⁾ οἱ δὲ τακτικοὶ καὶ ἔκτακτοι καθηγηταὶ καὶ οἱ διδάκτορες τῆς ἐπαναλήψεως τῶν μαθημάτων καὶ τῶν γλωσσῶν, ἐκτὸς τούτου, καὶ ἀνάλογον μισθὸν ἢ ἀντιμισθίαν.

Εἰς τοὺς καθηγητὰς τοὺς τακτικούς καὶ τοὺς ἐπιτιμίου ἐχορηγεῖτο ὁ βαθμὸς τοῦ ὑπουργικοῦ συμβούλου, εἰς τοὺς ἐκτάκτους δὲ ὁ βαθμὸς τοῦ ὑπουργικοῦ παρέδρου.

Τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παραδίδωσιν οἱ ἰδιαιτεροὶ διδάσκαλοι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐδίδετο, κατὰ τὸ Διάταγμα, ἀπὸ τὰς σχολὰς (ἐπιφυλαττομένης τῆς ἐγκρίσεως ἀπὸ τῆν γραμματεῖαν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως) εἰς πεπαιδευμένους ἀποκτήσαντας ἤδη τὸν ἀκαδημαϊκὸν βαθμὸν τοῦ προλῦτου καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τῆς λοιπῆς τῶν εὐδοκίμησεως, τῆς ἀκριβέστερον προσδιορισθησόμενης, ἀπέδειξαν ἐκκεντῶς ἀξίους τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. ²⁾

Ἐν τῷ περὶ φοιτητῶν κεφαλαίῳ τὸ νέον Διάταγμα ἐνέμεινε κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ προηγουμένου θεσπισθέντα. Ἐπίσης ἀναλλοίωτα ἔμειναν καὶ τὰ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς ἐξουσίας τοῦ πρυτάνεως κτλ.

Η ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἐγκατασταθέντος προχείρως τοῦ Πανεπιστημίου ἐν οἰκίματι τινὶ τῆς συνοικίας Πλάκας, περὶ οὗ ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ εἰδικώτερον θέλωμεν διαλάθει, τὴν 3 Μαΐου 1837 ἐγένετο ἐπισήμως ἡ ἐγκαθίδρυσις αὐτοῦ. Περιγραφὴν σύντομον τῆς τελετῆς ταύτης εὐρίσκωμεν ἐν τῇ τότε ἐν Ἀθήναις ἐκδομένῃ ἑλληνογαλλικῇ ἐφημερίδι Ὁ Σωτῆρ, ἣν δημοσιεύομεν ἐνταῦθα:

«Ἐγένετο τέλος πάντων τὴν 3 Μαΐου καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου Ὁθωνος. Ἡ ἀπὸ πρῶτης συρροῇ τοῦ λαοῦ εἰς τὸ προσδιορισθὲν κατὰ τὴν ἐπιτομήν, ὅπου ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ τελετὴ, ἦτο ἡ τρανωτέρα ἀπόδειξις, ὅτι τὸ ἔθνος ἐθεώρησε τὴν ἡμέραν ταύτην ὡς ἐθνικὴν, ἀποτελοῦσαν ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικά τῆς νέας Ἑλλάδος. Περὶ τὴν 11 ὥραν ὁ βασιλεὺς Ἐρρίκος ἐφθασεν εἰς τὸ κατὰ τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπου παρευρίσχετο τὸ διπλωματικὸν σῶμα, τὸ συμβούλιον καὶ οἱ γραμματεῖς τῆς ἐπικρατείας, ἡ ἱερὰ σύ-

(1) Διὰ Β. Δ. τῆς 4 Μαρτίου 1838 ἐνεκρίθη νὰ μὴ εἰσπραθῶσι δικαίωματα τοῦ Πανεπιστημίου παρὰ τῶν φοιτητῶν, μέχρις ἐγκρίσεως τοῦ ὁριστικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ καταστήματος, ἐχορηγήθη δὲ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο πίστωσις ἐκ 3,600 δραμῶν.

(2) Οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἰδιαιτεροὶ διδάσκαλοι εἶνε οἱ ὑφηγηταί. Τὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς ὑφηγητικῆς ἐκωνίσθησαν ἀπὸ τοῦ 1841 μέχρι τοῦ 1870 διὰ δύο Β. Δ. καὶ πέντε ὑπουργικῶν διαταγῶν.

νοδος καὶ πλῆθος ὑπαλλήλων καὶ ἄλλων πολιτῶν διαφόρων τάξεων καὶ ἀμέσως ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀττικῆς, ἐνδεδυμένος τὴν ἀρχιερατικὴν στολήν, ἤρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ Εὐλογητὸς εἰς Χριστὸν ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ὄλιε εἰς ἀναδείξας κτλ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς οἱ σχολάρχαι ἔκαμον τὸν ὄρκον τῆς πίστεως καὶ ἀμέσως ὁ κ. Σχινᾶς, πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου, ἀνέγνωσε λογῶδρον σύντομον, ἀρμόδιον εἰς τὴν περίστασιν, περιεκτικὸν ἀξιολόγων ἰδεῶν καὶ τὸ ὅσοον, νομίζομεν, ἤθελε κάμει περισσοτέρων ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἂν οἱ φράσεις ἦσαν ὀλιγώτερον σχοινοτενεῖς. Μετὰ τὸν κ. Σχινᾶν ὁ κ. Βάμβας, σχολάρχης, ἐκφώνησεν ἄλλον λόγον, εἰς τὸν ὅσοον ἀπέδειξε μετὰ πολλῆν φιλοκαλίαν, ὅτι ἡ σύστασις τοῦ Πανεπιστημίου εἶνε τὸ μεγαλειότερον τῶν ἀφ' οὗ τοῦδε βασιλικῶν δωρημάτων. Τὸν κ. Βάμβαν διεδέχθη εἰς τὸ ρητορικὸν βῆμα πρῶτον ὁ κ. Μισαήλ Ἀποστολίδης, δεύτερον ὁ κ. Ράλλης καὶ τελευταῖον ὁ κ. Λευκίας· καὶ οἱ τρεῖς ὡμίλησαν μετὰ εὐδοκίας περὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ἀντικειμένου, τὸ ὅσοον πρῶτος διεπραγματεύθη ὁ κ. Βάμβας ἦτον εὐχῆς μόνον ἔργον, ἂν οἱ εἰς τοιαύτας ἐπισήμους ἡμέρας ρητορευόντες ἦσαν συντομώτεροι, διὰ νὰ μὴ ἀπαυδίσκηται ἡ Α.Μ. καὶ τὸ πολυάριθμον ἀκροατήριον. Μόλις ἔγινεν ἡ ἀπόλυσις καὶ ὁ βασιλεὺς, καταβάς ἀπὸ τὸν θρόνον, ἐπλησίασεν εἰς δύο μέλη τοῦ Πανεπιστημίου, πρὸς τὰ ὅποια ἀπέτεινε μερικὸς λόγους εἰς τὴν καθομιλουμένην ἑλληνικὴν, τοὺς ὁποίους διὰ τὴν ἀπόστασιν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀκούσωμεν καὶ νὰ διατηρήσωμεν τὴν σειράν. Αἱ μόναι λέξεις, αἱ ὅποια ἤχησαν εἰς τὰς ἀκοὰς μας εἶνε Ἑλλάς. . . . Πατρίς. . . . Τέχνη. . . . Ἐπιστήμη. Ὁ περισσὸς λαὸς ἐδέχθη τὴν Α. Μ. εἰς τὴν εἴσοδον καὶ ἐξῶν του ἀπὸ τὸ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς, μετὰ τὰς πλέον ἐγκαρδίστους εὐφημίας. Παρατηρήθη ὅτι ὁ βασιλεὺς, ἐνῶ διήρκει ἡ τελετὴ, ἐδάκρυσε δις. «ὦ! πόσον εὐγενὲς καὶ βαθύτατον πρέπει νὰ εἶνε τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο, τὸ ὅσοον εἰς τοιαύτας στιγμὰς κινεῖ βασιλικὸς ὀφθαλμὸς εἰς δάκρυα!... Κλαίον λοιπὸν καὶ οἱ βασιλεῖς!»

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Νεοφύτου Βάμβας, πρὸς ἐνδειξιν τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἀπεξεδέχοντο οἱ ἰδρυταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τὴν ἐν τῷ μέλλοντι λειτουργίαν καὶ πρόοδον αὐτοῦ, ἀποσπῶμεν τὴν ἐπομένην περικοπὴν:

Ἀπὸ τοῦτο λοιπὸν τὸ Πανεπιστήμιον θέλου ἐξέρχεται εἰς τὸ ἔξῃς ἐκκλησιαστικοὶ πρῶτης τάξεως ἔχοντες τὴν προσήκουσαν παιδείαν, πρὸς διακονίαν τοῦ θεοῦ λόγου καὶ πρὸς ἰδησίαν τοῦ χριστιανικοῦ ἡμῶν λαοῦ, ὅσοιαν παιδείαν εἶχον οἱ λαμπρύνοντες ποτε τὴν ἀμώμητον Ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν σοφοὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, θεολόγοι καὶ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου· ἡ δὲ ἀμάθεια ἡμᾶς ὠρεῖ αὐτὴν τοσοῦτους ἤδη αἰῶνας, μετὰ ὀπώλειαν τῶν ψυχῶν. Ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο θέλουσιν ἐξέρχεται νομικοὶ, πολιτικοὶ, ρήτορες καὶ δικασταί, φωτισμένοι εἰς τὰ ὑψηλὰ των χρέη, ὁποῖους ἀπαιτεῖ ἡ ἀσφάλεια τῆς ἀτομικῆς ἐκάστου ἐλευθερίας, τῆς κοινῆς ἡσυχίας, τῆς τιμῆς, καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων πολιτῶν. Ἐνταῦθα καὶ ἡ φιλάνθρωπος ἱατρικὴ, ἀνακαλοῦσα τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους πατέρας τῆς Ἱπποκράτην, Ἀρεταῖον, Γαληνόν, ὁμοῦ μετὰ τὰς ὑψηλὰς θεωρίας καὶ πείρας τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, θέλει διδάσκει τοὺς νέους Ἑλληνας εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν, τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐκτεταμένων τῆς γνώσεως, ὥστε νὰ μὴ ἀναγκάζονται πλέον νὰ καταναλισκῶνται εἰς ξένην γλῶσσαν, καὶ πολυειδῆς κινδύνους, τοσαῦτα ἔτη καὶ ἀναγνώσματα. Τέλος πάντων ἡ φιλοσοφικὴ σχολή, τῆς

ὅποιας ἤξιώθη καὶ ἐγὼ νὰ εἶμαι μέλος, θέλει μορφώ-
νει τὴν νεολαίαν μας εἰς τὴν φιλολογοίαν, ἑλληνικὴν καὶ
λατινικὴν, εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, ἱστορίαν, μαθηματικά,
φυσικά, γημεῖαν, ρητορικὴν καὶ εἰς τὴν ἰδίως λεγομέ-
νην φιλοσοφίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τὴν ἡ-
θικὴν. Ἀνοίγεται πηγὴ ἀφθονος εἰς τὴν δημοσίαν ἑλ-
ληνικὴν νεολαίαν καὶ εἰς πάντα ὁμογενῆ ἢ ἄλλογενῆ
ἔραστὴν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Διὰ Β. Δ. τῆς 22 Ἀπριλίου 1837 διορίζοντο
καθηγηταὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ οἱ ἑξῆς:

Α') Ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τακτικοὶ καθηγη-
ταὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ Ἀποστολίδης καὶ ὁ
γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς συνόδου Θεόκλητος Φαρμα-
κίδης, ἔκτακτος δὲ ὁ Κ. Κοντογόνης.

Β') Ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ ἐπίτιμοι καθηγηταὶ ὁ
πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου Κλονάρης, ὁ παρὰ τῷ
δικαστηρίῳ τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν εἰσαγγελεὺς
Ράλλης, ὁ ὑπουργικὸς σύμβουλος καὶ εἰσηγητὴς ἐν
τῷ συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας Προβελέγγιος, ὁ
Ἀρειοπαγίτης Φέδερ, ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ἀν-
τεισαγγελεὺς Μελλάς (ἀμισθί) ἔκτακτοι δὲ ὁ ἐν τῷ
συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας πᾶρεδρος Ἰωάννης Σου-
τσος, διὰ τὸν κλάδον τῆς δημοσίας οἰκονομίας, ὁ Δ.
Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Π. Ἀργυρόπουλος.

Γ') Ἐν τῇ ἱατρικῇ σχολῇ ἔκτακτοι καθηγηταὶ
ὁ Ἐμμ. Μαυροκορδάτος τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολο-
γίας, ὁ Ἰωάννης Βούρος τῆς εἰδικῆς παθολογίας, ἱα-
τρικῆς θεραπείας καὶ κλινικῆς, ὁ Ἀναστ. Λευκίας
τῆς ἱστορίας τῆς ἱατρικῆς, γενικῆς παθολογίας καὶ
θεραπείας, ὁ Ν. Κωστής τῆς μαιευτικῆς καὶ ἱατρι-
κῆς ὕλης, ὁ Ἰωάννης Ὀλύμπιος τῆς χειρουργίας καὶ
προπαρασκευαστικῆς ἐπίτιμοι δὲ ὁ δόκτωρ Ἐρρ.
Τράμπερ τῆς κλινικῆς καὶ τῆς χειρουργικῆς ἐργα-
σίας, ὁ Ἀλέξιος Ράλλης τῆς δικαστικῆς ἱατρικῆς, ὁ
Ἰωάννης Νικολαΐδης τῆς διαιτητικῆς καὶ ὁ Ἡπί-
της.

Δ') Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τακτικοὶ καθηγηταὶ
ὁ Ν. Βάμβας τῆς φιλοσοφίας, ὁ Γεώργ. Γεννάδιος
τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ὁ Ἐρρίκος Οὐλερίγος
τῆς λατινικῆς φιλολογίας, ὁ Λουδοβίκος Ρῶς τῆς
ἀρχαιολογίας, ὁ Σχινᾶς τῆς ἱστορίας, ὁ Κωνσταντῖ-
νος Νέγγρης τῆς μαθηματικῆς, ὁ Γεώργιος Βούρος
τῆς μαθηματικῆς καὶ μαθηματικῆς φυσικῆς καὶ ὁ
Ἐκκέριος Λάνδερερ τῆς γημεῖας καὶ πειραματικῆς φυ-
σικῆς ἔκτακτοι ὁ ἔφορος τοῦ βασιλικοῦ κήπου Δ.
Φράας τῆς βοτανικῆς καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Σουτσος
τῆς φιλολογίας καὶ αισθητικῆς ἐπίτιμοι δὲ ὁ Κυριά-
κος Δομνάνδος κυρίως διὰ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, ὁ
παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ βασιλ. ἐπίτροπος Θεόδωρ.
Μαυόσης «μάλιστα τῆς παιδείας», ὁ ἐν Αἰγίνῃ
Νεῶφ. Δούκας τῆς φιλολογίας, καὶ ὁ ἐν Ἀνδρῶ Καί-
ρης τῆς φιλοσοφίας.

Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου διορίζετο ὁ Κων-
σταντῖνος Σχινᾶς, σχολάρχαι δὲ κοσμητόρες τῆς θεο-
λογικῆς σχολῆς ὁ Μισαὴλ Ἀποστολίδης, τῆς δικαστι-

κῆς ὁ Γ. Ράλλης, τῆς ἱατρικῆς ὁ Α. Λευκίας καὶ
τῆς φιλοσοφικῆς ὁ Ν. Βάμβας.

Εἰκοσι καὶ εἰς ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶχον διορισθῆ κα-
θηγηταὶ διὰ Διατάγματος ὑπὸ χρονολογίαν 15]27
Ἰανουαρίου 1837, ἐκδοθέντων ὑπὸ τῆς ἀντιβασι-
λείας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ βασιλέως, δυνάμει τοῦ
περὶ συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 31 Δεκεμ-
βρίου 1836 καταργηθέντος Διατάγματος. Ἄλλ' ἐ-
κτὸς τούτων εἶχον διορισθῆ τότε καὶ οἱ ἑξῆς τῶν ὀ-
πιῶν τούτων διορισμοῦ δὲν ἐπεκύρωσεν ὁ Βασιλεὺς
μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του καὶ δὲν συμπεριέλαβεν ἐν τῷ
ἀνωτέρῳ Διατάγματι τῆς 22 Ἀπριλίου 1837.

Α'. Εἰς τὴν σχολὴν τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν.—Ὁ
σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας κ. Ψύλλας, τακτικὸς
καθηγητὴς τῆς ἱστορίας καὶ φιλοσοφίας.—Ὁ κ.
Στρούμπος, ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας καὶ
φυσικῆς.—Ὁ ἔφορος τοῦ Β. τυπογραφείου κ. Ἀν-
σέλμος, ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς γερμανικῆς δια-
λέκτου καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τε φιλοσοφίας καὶ παι-
δείας.—Ὁ ὑπουργικὸς σύμβουλος κ. Παλαιολόγος,
ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς γεωργικῆς.—Ὁ κ. Προγί-
νος Σελαδάμ, καὶ ὁ κ. Βλάκ, ἔκτακτοι καθηγηταὶ,
ὁ μὲν πρῶτος τῆς γαλλικῆς, ὁ δὲ δευτέρος τῆς ἀγ-
γλικῆς διαλέκτου καὶ φιλολογίας.

Β'. Εἰς τὴν σχολὴν τῆς ἱατρικῆς.—Ὁ δόκτωρ
κ. Γλαράκης, τακτικὸς καθηγητὴς τῶν εἰδικῶν μα-
θημάτων τῆς ἱατρικῆς μετὰ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ πα-
ραδίδῃ εἰς τὴν σχολὴν τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν τὸ
μάθημα τῆς ὀρνιθολογίας.—Ὁ δόκτωρ κ. Μ. Γε-
ωργιάδης, προπαρασκευαστικῆς τῆς ἀνατομίας.

Γ'. Εἰς τὴν σχολὴν τῶν δικαστικῶν καὶ πολιτικῶν
ἐπιστημῶν, ἔκτακτοι καθηγηταὶ.—Α. Παΐκος, εἰσαγ-
γελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου.—Δ. Σουτσος, πᾶρεδρος
τῶν Ἐφετῶν.

Ἐξ ὧν ὁ μὲν Α. Παΐκος διορίζετο πρύτανης ὁ Γ.
Ψύλλας σημάντωρ τῆς σχολῆς τῶν γενικῶν ἐπι-
στημῶν, ὁ Μισαὴλ Ἀποστολίδης, σημάντωρ τῆς
σχολῆς τῆς θεολογίας, ὁ Λευκίας, σημάντωρ τῆς σχο-
λῆς τῆς ἱατρικῆς καὶ ὁ Δ. Σουτσος σημάντωρ τῆς
σχολῆς τῶν δικαστηρίων καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν.

Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῶν διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 22
Ἀπριλίου 1837 διορισθέντων τινὲς δὲν ἐδίδαξαν, ὡς
π. γ. ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου Κλονάρης, ὁ
Ἀλέξανδρος Σουτσος, ὅστις ἠρνήθη τὴν ἔδραν ἵνα
μὴ δεσμεύσῃ, ὡς ἔλεγε, τὴν ποιητικὴν αὐτοῦ Μου-
σαν κτλ. Οὗτοι, ὅσοι δὲν ἐδίδαξαν, δὲν περιλαμβάνο-
νται ἐν τῷ κατῴπιον κεφαλαίῳ περὶ τῶν χρημα-
τισθέντων καθηγητῶν, ἐν ᾧ λεπτομερῶς ἀ-
ναφέρονται πᾶσαι αἱ ἐν τῇ καταστάσει ἐκάστου κα-
θηγητοῦ, ὡς τοιοῦτου, ἐπελευθύναι μεταβολαί, ἵνα με-
ταχειρισθῶμεν ὅρον συνῆθη εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρε-
σίαν.

ΤΟ ΠΑΛΙΟΝ ΟΙΚΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΝ ΑΥΤῷ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Εἰσδύον τις διὰ μέσου σχολίων ἀτραπῶν καὶ στε-
νωπῶν λιθοστρώτων εἰς τὴν ὑπὸ τὰ κρήδεμνα τῆς
Ἀκροπόλεως ἀναρριχωμένην πενιχρὰν συνοικίαν, τὴν

ΟΙ ΕΡΑΝΟΙ ΠΡΟΣ ἈΝΕΓΕΡΣΙΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

καλουμένην Ἀναφιώτικα, φθάνει μετὰ πολλὰς περι-
πλανήσεις πρὸ τοῦ παλαιοῦ οἰκήματος τοῦ Πανεπι-
στημίου. Ἡ οἰκοδομὴ εἶνε πράγματι ἀξιοθέατος διὰ
τὸ ἐντελῶς ἀκαλλῆς καὶ ἄρρυθμον αὐτῆς. Ὅγκοι
τοίχων σεσαθρωμένων ἀνευ οὐδενὸς σχεδίου, ἰδοὺ τίς
εἶνε ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς οἰκίας Κλεάνθους, ὅφ' ἦν
αἱ Μοῦσαι εὗρον τὸ πρῶτον καταφύγιον μετὰ τὴν ἀ-
πελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ οἰκία εὐρίσκειται
ἐντὸς περιδόλου λιθοστρώτου ἀρκούντως ἐκτεταμένου.
Ἀπὸ τῆς κυρίας προσόψεως θεωμένη εἶνε ἱκανῶς ὑ-
ψηλὴ, διότι ἀπὸ τῆς ἀντιθέτου, ὑψουμένου τοῦ ἐδά-
φους, ἐγείρεται εἰς ὕψος ἑνὸς ὀρόφου μόνον ὑπεράνω
αὐτοῦ. Παράθυρα καὶ θύραι ἀκανονίστως ἠνοιγμένα
ὅπου ἂν ἦτον εὐκολώτερον εἰς τὸν δῶσαντα τὸ σχέ-
διον ἀρχιτέκτονα — ὑποθεμένου ὅτι ἀρχιτέκτων ἔ-
δωκε τὸ σχέδιον τοιοῦτου ἀμόρφου οἰκοδομήματος —
κοσμοῖσι πανταχόθεν τὴν οἰκίαν. Ἀφ' ἧς ἐχρησί-
μωσεν ὡς Πανεπιστήμιον, ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς δι-
αίρεσις ὑπέστη πολλὰς μεταβολὰς, σήμερον δὲ χρη-
σιμεῖ εἰς κατοικίαν πολυμόρφου καὶ πολυμιγοῦς ἀ-
ποικίας ἐκ μαθητῶν ἐπαρχιωτῶν, δημοδιδασκάλων,
ἀποστράτων ἀξιωματικῶν, πλυντριῶν, σιδηρωστριῶν
κτλ.

Εἰς τὸ ἀπομεμακρυσμένον καὶ πενιχρὸν τοῦτο οἰκο-
δόμημα δὲν ὄκνου ἐν πάσῃ τοῦ ἔτους ὥρα νὰ μετα-
θάνωσι γηραιοὶ καθηγηταὶ καὶ ἀκροαταὶ παντοειδῆς,
ἵνα οἱ πρῶτοι μὲν μεταδώσῃ τὰ πρῶτα ἐπιστημο-
νικὰ διδάγματα, ὧν ἀκροατήριον διψῶν, αὐτὸ τοῦτο,
μαθήσεως ἐν κατανοῦσι ἡρόδοτο, οἱ δευτέροι δὲ ἐντρύ-
ψῳσιν εἰς πνευματικὰς ἀπολαύσεις ἀπηγορευμένας
αὐτοῖς πρὸ μικροῦ ἔτι. Ἰδοὺ πῶς ὁ Φίλιππος Ἰωάν-
νου περιγράφει τὸ πεφυρμένον ἀκροατήριον τῶν πρῶ-
των πανεπιστημιακῶν ἐτῶν: «Κατὰ τὴν α' καὶ β'
τῶν μαθημάτων περίοδον ἀνεπλήρωσαν τὴν ὀλιγότητα
τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ἀπολυθέντων καὶ εἰς τὸ Πα-
νεπιστήμιον προσελθόντων μαθητῶν πολλοὶ τῶν ὑ-
πουργημιακῶν καὶ ἐν τοῖς γραφείοις τῆς κυβερνήσεως
ἐργαζομένων, φλεγόμενοι ὑπὸ πόνου πληρωστέως
μαθήσεως. Τὸ μικτὸν ἐκεῖνον ἐκ νεανίσκων καὶ ἀν-
δρῶν ὀρίμων ἀκροατήριον, ὅπερ συνέρρειεν ἰδίως εἰς
τας παραδόσεις τῶν γενικῶν μαθημάτων, ἀνεκάλει
μετὰ γλυκυθυμίας εἰς τὴν μνήμην τοῦ παρατηρητοῦ
τούς ἀρχαίους ἐκείνους τῆς Ἑλλάδος χρόνους, ὅτε τὴν
εἰς τὰς φιλοσοφικὰς ἀκροάσεις φοίτησιν δὲν ὄριζεν
ἡ ἡλικία, ἀλλ' ὁ πόθος τῆς γνώσεως. Οἱ δὲ καθη-
γηταὶ, καὶ πρὸς πολλὰς δυσχερεῖας μαχόμενοι, τὸ
μὲν ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐπιστήμης προερχομένους, τὸ
δὲ ἐκ τῆς πτωχείας τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης,
στερουμένης πλείστων ὄρων τῆς νεωτέρας ἐπιστή-
μης, ἔτεινον ὁμῶς μετὰ σπουδῆς εἰς τὰ πρόσω καὶ οἱ
διδάσκοντες ἐγίνοντο καθ' ἡμέραν ἐπιτηδειότεροι εἰς
διδασκαλίαν καὶ πλάσται τῆς γλώσσης ἐπιτυχέστε-
ροι».

Ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῷ νέῳ
οἰκοδομήματι ἐγένετο κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1841, διὰ
τοῦτο δὲ κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο ἔτος τὰ μαθή-
ματα ἤρρισαν δύο μῆνας βραδύτερον τοῦ νενομι-
σμένου.

Τὴν 25 Φεβρουαρίου 1838 συνέστη ἐπιτροπὴ, ἀ-
ποτελουμένη ἐκ τοῦ Γεωργίου Κουντουριώτου ἀντι-
προέδρου καὶ συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας, Ἀνδρέου
Ζαΐμη, Θ. Κολοκοτρώνη, Α. Χ. Βράνδη ἀνακτο-
συμβούλου, Γ. Ράλλη πρυτάνεως, Θ. Ράλλη τρα-
τεζίτου, Γ. Γενναδίου γυμνασιάρχου, Ν. Βάμβα κα-
θηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας καὶ Κ. Δ. Σχινᾶ καθηγη-
τοῦ τῆς ἱστορίας, ὅπως ζητήσῃ τὸν ἔρανον ὁμογε-
νῶν καὶ ἄλλογενῶν πρὸς ἀνεγερσιν οἰκοδομήματος,
ἀξίου νὰ στεγάσῃ τὴν παλίνστον ἐν Ἀθήναις ἐπι-
στήμην. Ἡ ἐκκλησις τῆς ἐπιτροπῆς εὗρεν ἡγῶ πρό-
θυμον οὐ μόνον ἀπανταχοῦ ὅπου ἡ ἑλληνίς φωνὴ ἡ-
κούετο καὶ ἐπάλλοντο ἑλληνικαὶ καρδίαι, ἀλλὰ καὶ
παρὰ τοῖς ξένοις, ὅπου τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἦτο
ἀπλῶς προφιλιές. Οἱ ἔρανοι ἤρξαντο συρρέον-
τες ἐν Ἀθήναις. Προσέφερον καὶ οἱ πλούσιοι τὰς
χιλιάδας τῶν καὶ οἱ πτωχοὶ τὸν πενιχρὸν ὄβολον
τῆς χήρας. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομῶν ἀπαν-
τάσι μικραὶ προσφοραὶ ὀλίγων δραχμῶν, μυχίως συγκι-
νοῦσαι. Οὐδεὶς ἤθελε νὰ ὑστερήσῃ τῆς τιμῆς νὰ με-
τάσχη τῆς ἀνιδρύσεως Πανεπιστημίου ἐν Ἀθήναις.
Οὕτω δὲ πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος συνελέγησαν ὑπερτρια-
κίσαι χιλιάδες δραχμῶν, τὴν δὲ 22 Ἰανουαρίου 1839
προεκηρύσσετο ἡ δημοπρασία τῆς κατασκευῆς τῶν τοί-
χων καὶ τὴν 2 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐτίθετο μετ'
ἐπισημότητος ὁ θεμέλιος λίθος, ὡς ἐν τῷ εἰδικῷ περὶ
τούτου κεφαλαίῳ ἐκτενῶς ἀναφέρεται.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο περὶ τῶν πρὸς ἀνεγερσιν
Πανεπιστημίου ἐράνων ἀνήκουσι καὶ δύο ἐπιστολαί,
ἃς χάριν περιεργίας παρατιθέμεθα ἐνταῦθα, αὐτολε-
ξεῖ παραλαμβάνοντες ἐκ τῶν συγχρόνων ἐφημε-
ρίδων.

Ἡ πρώτη εἶνε ἡ τοῦ μεγάλου δουκὸς τοῦ Ὀλ-
δεμβούργου καὶ πατρὸς τῆς βασιλείσεως Ἀμα-
λίας, ἀπαντῶντος εἰς αἴτησιν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν
ἐράνων, ὅπως ἀποστείλῃ καὶ αὐτὸς τὴν συνδρομὴν
του ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως Πανεπιστημίου. Ἰδοὺ
αὕτη:

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐλαβον τὴν ἀπὸ 31 Μαρτίου τ. ἔ. ἐπιστολὴν τῆς
ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου, δι' ἧς ἀ-
ναγγέλλουσα μοι ὅτι ἐπεχείρησε συλλογὴν συνδρομῶν
διὰ νὰ προικίσῃ τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν μετὰ
τάλληλον κατάστημα, μετὰ προσκαλεῖ νὰ συμπράξω εἰς
τὸ ἐπιωφελεῖς τοῦτο ἔργον. Ἡ ἀγάπη, τὴν ὅποιαν τρέ-
φω ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἐμπνέει καὶ εἰς ἐμὲ τὴν ἐπιθυ-
μίαν νὰ τὴν ἰδῶ προσδεύουσαν εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ
πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ὅτι ἐπιθυμῶ, Κύριοι, νὰ συντελέσω
εἰς τὸ νὰ εὐκολυνθῶσι τὰ πρὸς τοῦτο μέγα, διάταξα νὰ
σὺς παραδώσω τὴν ποσότητα 3 χιλιάδων δραχμῶν.
Δέχθητε, Κύριοι, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἰδιαίτερας
μου ὑπολήψεως.

Ἐν Ὁλδεδμβούργῳ τῇ 5 Αὐγούστου 1839.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ εἶνε αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς
τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπευθύνεται δὲ πρὸς τὸν πρῶτον
αὐλάρχην τοῦ Ὄθωνος κόμητα Σαπόρταν, ἀποστεί-

λαντα ως έφρανον δραχμὰς δέκα τέσσαρα καὶ λεπτὰ τέσσαράκοντα πέντε καὶ εἶνε ἀξία ἀναγραφῆς διὰ τὴν δηκτικὴν αὐτῆς εὐφυΐαν.

Πρὸς τὸν κύριον κόμητα Σαπόρταν, πρῶτον ὑπασπιστὴν καὶ αὐλάρχον τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ἀνώτερον ταξίαρχον τοῦ Β. τάγματος τοῦ Σωτῆρος, Μεγαλόσταυρον τοῦ τάγματος τῆς Ἰσαβέλλας τῆς Ἰσπανίας κτλ. κτλ.

Ἐλαβεν ἡ ἐπιτροπὴ παρὰ τοῦ κ. Ρεϊνγυμβάχ δραχ. 14 καὶ λ. 45, ὡς συνδρομὴν σας πρὸς ἀνάγειν τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸ ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου τ. ἔ. Β. Διάταγμα, τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν μέλλον νὰ χαραχθῶσιν εἰς στήλας μαρμαροῦ, διὰ νὰ χαραχθῶσιν δὲ τὰ 155 στοιχεῖα, εἰς ὧν ἀκρῆνται τὸ ὑμέτερον ὄνομα ὁμοῦ μετὰ τοὺς ὁποίους παρ' ἡμῶν ἐγνωρίζετε τίτλους, ἀπαιτεῖται δαπάνη τοῦλάχιστον τριπλασία τῆς προσφορᾶς σας, ἡ Ἐπιτροπὴ κηδομένη τῶν συμφερόντων τοῦ καταστήματος, ἐνέκρινε νὰ σας ἐπιστρέψῃ τὴν προσφορὰν, μετὰ τὰς εὐχαριστήσεις τῆς, διὰ τὴν ὅποιαν ἄλλως εἰδείξατε καλὴν προαίρεσιν.

Ἐν Ἀθήναις 6 Σεπτεμβρίου 1837.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γ. Κουντουριώτης—Θ. Κολοκοτρώνης—Γ. Ράλλης—Κ. Σχινῶς—Γ. Γεννάδιος—Θ. Ράλλης.

Η ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΛΙΘΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἄφου αἱ εἰσοδοὶ ὁμογενῶν τε καὶ ἀλλογενῶν ἐφθασαν εἰς ποσὴν ἰκανῶς μέγα, ἀπερασίθη ἡ ἀνάγειν εἰκοδομήματος ἀξίου τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τὴν 2 Ἰουλίου 1839, ἡμέραν Κυριακὴν, κατετίθετο μετὰ μεγίστης ἐπισημότητος ἐν τῷ χώρῳ, ὃν κατέχει σήμερον τὸ Πανεπιστήμιον, ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ κτιρίου ὅπερ εἶνε σήμερον ἐν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν καλλωπισμάτων τῆς πρωτεύουσας. Ἰδοὺ πῶς αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀρροῦνται τὰ γενόμενα κατὰ τὴν ἐπιδητικὴν ταύτην τελετὴν. Πολλοὶ πρὸ τῆς τεταγμένης ὥρας πληθὸς λαοῦ ἀναρίθμητον ἐπλήρωσε τὸν περίω τοῦ ἀναγειρομένου Πανεπιστημίου χώρον. Ἐν αὐτῷ εἶχε στηθῆ καὶ εὐρύχωρος σκηνή, χάριν τῶν Α. Α. Μ. Μ. καὶ τῶν προσκεκλημένων. Εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην ἀνήρχετο τις διὰ βαθμίδων, παρὶ τὰς ὁποίας εἶχον ταχθῆ εἰς διπλοὺν στοίχον τὰ στρατεύματα τῆς φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ ὑπουργοί, ἡ Ἱ. Σύνοδος, τὸ συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἡ χορεία τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἴσταντο ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τῶν θέσεων, τῶν προετοιμαθειῶν διὰ τὸ βασιλικὸν ζεῦχος. Πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαί, ἐν μεγάλῃ στολῇ, κατέχον κατὰ τὰς τάξεις καὶ τοὺς βαθμοὺς τὰς διαφόρους πλευρὰς τῆς σκηνῆς, ὑπὸ τὴν ὅποιαν διακρίνοντο καὶ πολλαὶ κυρίαί, γραφικὰς ποικιλύσους διὰ τῶν θερῶν αὐτῶν καὶ ζωρῶν ἀμφιέσεων τὸ ὅλον θέαμα. Τὴν ἐνδόξον ὄραν αἱ ἀνευρημικαὶ τοῦ λαοῦ, οἱ τυμπανισμοὶ καὶ τὰ σαλπίσματα τῶν στρατιωτικῶν μουσικῶν ἀνήγαυον τὴν ἀριεὶν τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης, περιστοιχομένων ὑπὸ λαμπρᾶς συνοδείας. Ἄμα ἐ-

περάνη ὁ βασιλεὺς πρὸ τῆς σκηνῆς, προδὶας ὁ πρῶτανος τοῦ Πανεπιστημίου Γεώργιος Ράλλης πρὸς τὸ βασιλικὸν ὄχημα, προσεφώνησεν αὐτὸν ὡς ἐξῆς:

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ,

Συγγενεστέρη μετὰ τὰ παλαιὰ Παναθηναία ἑορτὴ καὶ διὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἑορταζομένου ἀντικειμένου καὶ διὰ τὴν συρροὴν καὶ ἐπισημότητά τῶν ἑορταζόντων προσώπων, δὲν ἐπανηγουρίσθη ἴσως πρὸ πολλοῦ εἰς Ἀθήνας. Ἡ σημερινὴ πανηγυρὶς διακρίνεται τοσοῦτον τῶν ἐθνικῶν πανηγύρεων καθ' ὅσον ὁ σκοπὸς τῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μέσων. Ἐν αἱ ἡρωϊκαὶ τῶν συγγρόνων Ἑλλήνων θυσίαι καὶ ἡ πλήρης ἑλληνικοῦ μέλλοντος ἀφίξις τῆς Ἰ. Μ. εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἑορτὴ καθ' ἣν ὁ νόμος τῆς ἐνηλικίωσης ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Ἰ. Μ. νὰ ἀναλάβῃ τὰς ἡμέρας τοῦ βασιλείου, ἐν πληροῦσιν ἐνθουσιασμοῦ τὰς καρδίας τῶν ἑορταζόντων τὴν μνήμην τῶν Ἑλλήνων, τὰς πληροῦσι, διότι θεωροῦνται, διότι εἶνε ἀσφαλῆ καὶ βέβαια μέσα πρὸς τὴν ἡθικὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν. Ἄλλ' ἡ ἡθικὴ αὐτὴ ἀνάπτυξις, ἡ ἡθικὴ αὐτὴ εὐδαιμονία ἐγκυμονοῦνται ἰδίως εἰς τὴν σημερινὴν τελετὴν. Μετὰ τοὺς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν, μετὰ πάντας τοὺς κατοίκους τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου σκιρτᾷ σήμερον πᾶσα ἑλληνικὴ καρδιά, ὅπουδὴποτε εὐρισκομένη. Ἡ ἀγγελία τῆς ἑορτῆς ταύτης ἐγέννησε καὶ ἀνεξωπύρησεν εὐγενεῖς συμπαιθείας καὶ μεταξύ τῶν πλεόν ζήνων καὶ πλεόν μακροχρυσμένων πρὸς ἡμᾶς ἐθνῶν. Ὅλα δὲ ταῦτα, Βασιλεῦ, ἐν, τοῦτο, τείνουσιν νὰ ἀποδείξουν, ὅτι ἡ κρατικὴ προστασία τὴν ὅποιαν ἡ Ἰ. Μ. εὐχρεστεῖται εἰς τὴν παιδείαν νὰ ἀπονέμῃ καὶ τὴν ὅποιαν ἐπικαλοῦμεθα καὶ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἡμέραν ὑπὲρ αὐτῆς, εἶνε τὸ μεγαλειότερον τῶν εὐεργετημάτων, τὰ ὅποια ἡ Ἰ. Μ. ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς εἰσηλθὼν αἱ Α. Α. Μ. Μ. οἱ βασιλεῖς εἰς τὴν σκηνήν, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ αὐτῶν ἐπιτελείου. Ὁ λαὸς ἐξηρωκραύγει ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης. Ἄφου οὗτοι κατέλαβον τὰς θέσεις τῶν ὁ Σ. ἐπίσκοπος Ἀττικῆς, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἠύλογησε τὴν ὁμήγουριν, καὶ προσεφώνησεν ἀναλόγους πρὸς τὴν περίστασιν δεήσεις, ἐπικληθεῖς τὴν θεῖαν ἀντίληψιν ὑπὲρ τῆς εὐμερίας τοῦ θρόνου καὶ τῆς μακροβιότητος τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης. Εἶτα ἐν ὀνόματι τῶν καθηγητῶν ἐξεφώνησε λαμπρὸν λόγον, τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, ὁ καθηγητὴς κ. Ι. Σοῦτσος. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ λόγου τούτου ὁ βασιλεὺς, κατελθὼν τῆς βασιλικῆς ἐξέδρας, ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πρυτάνεως καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ ἐσκαμμένον λίθον εἶδη ἐξ ὄλων τῶν νομισμάτων τῶν ἐκκοπέντων ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, πρὸς τοῦτοίς δὲ χρυσοῦν μεταλλίον, ἐκτυπωθὲν τὴν προτεραιάν καὶ φέρον ἄφ' ἐνὸς μέρους μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «ΟΘΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ», ἀφ' ἐτέρου δὲ τὰς λέξεις «ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ», καὶ ἀργυροῦν μεταλλίον, φέρον ἄφ' ἐνὸς τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «ΟΤΤΟ REX GRAECIAE», ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «RAECIA REDIVIVA 1833». Ἀνολούθως ὁ ἀρχιτέκτων προσήνεγκεν εἰς τὸν βασιλέα τεκτονικὸν ἐργαλεῖον, δι' οὗ ἐπέχρισεν οὗτος τὸν λίθον ἀσδέστω. Τότε δὲ ὁ ἀρχιτέκτων ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτοῦ μάρμαρον, φέρον τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

«ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΝΕΓΕΡΘΕΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ: ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΤΩ: Ζ' ΕΤΕΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΟΘΩΝΟΣ ΤΟΥ Α' ΤΗΝ 2 ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ 1839». Τὴν στιγμὴν ταύτην τὰ στρατεύματα παρουσίασαν ὄπλα, ἐρρίφθησαν εἰκοσι καὶ πέντε κανονιοβολισμοί, αἱ μουσικαὶ δ' ἀνέμελξαν χαρμόσυνα ἐμβατήρια. Ἄφου μετὰ τὸν βασιλέα ἐσφρηλάτησαν τὸν θεμέλιον λίθον, πρῶτος μὲν ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, εἶτα δὲ πάντες οἱ λοιποὶ γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας, γενομένης στιγῆς βασιλέως, ὁ βασιλεὺς εἶπεν:

Θέτω μετ' ὑπέμετρον χαρὰν τὸν πρῶτον λίθον τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ ἑλληνικὴ νεολαία θέλει διδαχθῆ εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο τὰς ἡθικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἐκείνας γνώσεις, αἱ ὅποιαί μόναι μορφώσασιν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἄξιον νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὑψηλὸν τῆς θείας προνοίας προρισμὸν τοῦ. Δὲν θέλει λησμονήσῃ αὐτὴ ὅτι ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς θέλου ληφθῆ οἱ ἄνδρες ἐπὶ τοὺς ὁποίους θέλου ἀνατεθῆ τὰ βαρύτερα καὶ τὰ ὑψηλότερα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καθήκοντα καὶ οὗτα θέλου προσπαθῆσαι νὰ ἀναφανοῦν ἄξιοι καὶ τῶν ἀγώνων τῶν πατέρων τῶν καὶ τῶν προσπαθειῶν τὰς ὁποίας οἱ σύγγενοι τῶν ὑπὲρ αὐτῶν καταβάλλουσιν.

Τοὺς λόγους τούτους διεδέχθησαν θεαλλῶδες ἐπευφημιαί, καθὰ δὲ διηγῆται ἐφημερίς τις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τόσον ζωηρὰ ἦσαν αἱ ζητωκραυγαί, ὥστε ἀντήχον μέχρι τῶν προπόδων τοῦ Λυκαβηττοῦ. Τοιαύτη ὑπήρξεν ἡ τελετὴ τῆς θεμελιώσεως τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐμφανῶς μαρτυροῦσα τὰς προσδοκίας, ἃς ἐσθίριζον ἐπ' αὐτοῦ οἱ ἄμα τῆ ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος σπεύσαντες νὰ καθιερώσωσιν ἐν αὐτῇ καὶ τὸ τέμενος τῆς λατρείας τῶν Μουσῶν.

ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΝΤΕΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ

1837—38 Κωνσταντῖνος Σχινῶς. 1839—1840—1841 Γεώργιος Ράλλης. 1841—42 Νικόλαος Κωστής. 1842—43 Μισαήλ Ἀποστολίδης ἀρχιμανδρίτης. 1843—44 Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος. 1844—45 Νεόφυτος Βάμβας. 1845—46 Θεόδωρος Μανούσης. 1846—47 Ἀλέξανδρος Βενιζέλος. 1847—48 Ἰωάννης Σοῦτσος. 1848—49 Φίλιππος Ἰωάννου. 1849—50 Γεώργιος Μαυροκορδάτος. 1850—51 Μισαήλ Ἀποστολίδης. 1851—52 Σπυρίδων Πήλληγκας. 1852—53 Περικλῆς Ἀργυρόπουλος. 1853—54 Νικόλαος Κωστής. 1854—55 Κωνσταντῖνος Κοντογιάννης. 1855—56 Ἰωάννης Ὀλύμπιος. 1856—57 Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος. 1857—58 Φίλιππος Ἰωάννου. 1858—59 Δημήτριος Στρούμπος. 1859—60 Βασίλειος Οἰκονομίδης. 1860—61 Ἀλέξιος Πάλλης. 1861—62 Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος. 1862—63 Πέτρος Παπαρηγόπουλος. 1863—64 Κωνσταντῖνος Φραζαρίτης. 1864—65 Ἡρακλῆς Μητσόπουλος. 1865—66 Μιλτιάδης Βενιζέλος. 1866—67 Ἀλέξανδρος

ΤΟΜΟΣ ΚΓ'—1887.

Ραγκαβῆς. 1867—68 Θεόδωρος Ὀρρανίδης. 1868—69 Γεώργιος Ράλλης. 1869—70 Παῦλος Καλλιγῆς. 1870—71 Κ. Βουσάκης. 1871—72 Εὐθύμιος Καστόργης. 1872—73 Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος. 1873—74 Γεώργιος Μακκῆς. 1874—75 Παναγιώτης Ρομπότης. 1875—76 Ἐμμανουὴλ Κόνικος. 1876—77 Ἰωάννης Παπαδάκης. 1877—78 Ἀνδ. Ἀναγνωστάκης. 1878—79 Νικόλαος Δαμαλάς. 1879—80 Θεόδωρος Ἀρεταῖος. 1880—81 Βασίλειος Λάκων. 1881—82 Νικόλαος Δαμασκηνός. 1882—83 Παναγιώτης Κυριακός. 1883—84 Μιλτιάδης Βενιζέλος. 1884—85 Κωνσταντῖνος Κωστής. 1885—86 Κωνσταντῖνος Δηλιγιάννης. 1886—87 Γεώργιος Καραμήτσας. (1)

ΟΙ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ

(Τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὡς λίαν μακρὸν, ἐνεκεν ἐλλείψεως χώρου, θέλει δημοσιευθῆ ἐν ἐπομείνοις τῆς Ἐστίας φύλλοις).

(1) Τὸ Πανεπιστήμιον ἱδρυθὲν τῇ 14 Ἀπριλίῳ 1837, ἀριθμῆ ἤδη πενήτηκονταετηρίδα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρυτανικὸν ἀξίωμα εἶνε κατὰ νόμον ἐνιαυσίον, εἶδε νὰ ὑπάρχουσι καὶ πρυτανεῖαι ὅχρι τοῦδε πενήτηκοντα. Ἀλλὰ κατ' ἐξαιρέσιν ἡ πρυτανεῖα τοῦ καθηγητοῦ Γεωργίου Ράλλη παρετάθη ἐπὶ τρία καὶ ἐπέκεινα ἔτη, ἀπὸ τῆς 3 Μαΐου 1838, ἡμέρας τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τοῦ Πανεπιστημίου, ὅτε οὗτος ἀνέλαβε τὰ τῆς πρυτανείας ἔργα, μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1841, ὅτε παρέδωκε τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν διάδοχόν του Νικόλαον Κωστήν. Τοῦτου ἐνεκα ὁ τῶν πρυτανειῶν ἀριθμὸς ὑπολείπεται τῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐτῶν κατὰ δύο. Ἀπὸ δὲ τῆς λογοδοσίας τοῦ πρυτάνεως κ. Ράλλη καθιερώθη ἡ καὶ νῦν τηρομένη συνήθεια νὰ ἀρχίζῃ πάσης νέας πρυτανείας ὁ ἐνιαυτός ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου καὶ νὰ λήγῃ τῇ 31 Αὐγούστου. Τότε ἀρχεται τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, ἡ ἐπίσημος ὅμως ἐγκατάστασις αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἀρχῶν γίνεται ἐντὸς τοῦ Σεπτεμβρίου ἢ Ὀκτωβρίου μηνὸς συνήθως, ὅτε ἔμειν τοῦ παρελθόντος ἔτους πρυτανεῖς εἶδει κατὰ νόμον ἐνώπιον τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ κράτους, ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Πανεπιστημίου αἰθούσῃ συναρρομένων, λόγον τῶν ἐπὶ τῆς πρυτανείας του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πραγθέντων ὑπ' αὐτοῦ καὶ γενομένων, ὁ δὲ νέος πραγματευεται ἐν ἰδίῳ λόγῳ ζητήματι ἐπιστημονικὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐκλογῆς. Μέχρι τοῦδε ἡ ἐπὶ λογοδοσίᾳ τοῦ ἀποχωροῦντος πρυτάνεως καὶ ἐπὶ ἐγκαθιέρουσι τοῦ νέου τελετὴ αὐτὴ ἐγένετο ἀπαξ μὲν, τὸ πρῶτον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, 1837—1838, τῇ 3 Μαΐου τοῦ 1838, ἔκτοτε δὲ δέκα καὶ τετράκις κατὰ Σεπτέμβριον, εἰκοσάκις κατὰ Ὀκτώβριον, ἐνεάκις κατὰ Νοέμβριον, τρίς κατὰ Δεκέμβριον καὶ ἀπαξ κατ' Ἰανουάριον τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἡ συνέλευσις τοῦ 1843 ἀνεγνώρισεν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιπροσωπεύεσθαι ἐν τῇ Βουλῇ δι' ἐνὸς βουλευτοῦ ἀλεγχομένου ὑπὸ τῶν καθηγητῶν, τὸ προνόμιον δὲ τοῦτο ἀνεγράφη καὶ ἐν τῷ ὑπ' αὐτῆς ψηφισθέντι συντάγματι. Βουλευταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἐξελέγησαν κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους οἱ ἐπόμενοι :

Table with 2 columns: Βουλευτικαὶ περιόδοι, Βουλευταί. Rows list years from 1843 to 1860 and names of members like Φίλιππος Ἰωάννου, Κωνσταντῖνος Σχινῆς, Γεώργ. Ράλλης, etc.

Ἐκ τῶν βουλευτῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπουργοὶ ἐχορηγήμευσαν, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτῆν, ὁ Σπυρίδων Πήλληκας (διορισθεὶς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης τὴν 29 Αὐγούστου 1852) καὶ ὁ Ἀλέξ. Ραγκαβῆς (διορισθεὶς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τὴν 14 Φεβρουαρίου 1852, ἐπαναδιορισθεὶς δὲ καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ὑπουργείου Βούλγαρη τῇ 13 Νοεμβρίου 1857).

Τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ Βουλῇ καθηργήθη ὑπὸ τῆς συνέλευσεως τοῦ 1863, μὴ ἀναγραφὴν ἐν τῷ τότε ψηφισθέντι συντάγματι.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΟΙ

Πρῶτος διδάκτωρ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ὑπῆρξεν ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Ἀναστάσιος Γούδας (ὁ μετέπειτα γνωστὸς συγγραφεὺς τῶν Π α ρ α λ λ ῆ λ ω ν Βί ω ν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος), ἀνεκηρύχθεις διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄριστα τὴν 9 Ἰουλίου 1843, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, ὅστις κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου δὲν ἔλειπε νὰ λαμπρύνῃ διὰ τῆς παρουσίας του τοὺς ἐπιστημονικοὺς τοῦτους ἀγῶνας. Καθ' ἐν χρόνον ἐγένετο διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς ὁ Γούδας, ἐπρωτάνευς τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Μισαήλ Ἀποστολίδης, κοσμητὼρ δὲ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς ἦν ὁ Ἰωάννης Βούρος.

Ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ πρῶτος προλύτης—διδάκτωρων μὴ ὑπαρχόντων ἢ τῶν ἐπὶ τιμῇ λαθόντων τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα Κωνσταντῖνου Κοντογόνη (1862) καὶ Παναγ. Ρομπότου (1870)—ἀνεκηρύχθη ὁ ἐκ Ρωσσίας Πέτρος Νισσίνσκις, ἐξετασθεὶς τὴν 11 Ἰανουαρίου 1857, πρωτανεύοντος τοῦ Κωνσταντ. Ἀσωπίου.

Ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄριστα πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ Βασίλειος Νικολόπουλος (ὁ ἄρτι λιπὼν τὸν βίον βουλευτῆς ἐξ Ἀρκαδίας) ἐξετασθεὶς τὴν 30 Ἰουνίου 1846, πρωτανεύοντος τοῦ Θεοδώρου Μανούση. Τελειοδιδάκτος δὲ πρῶτος τὰ νομικὰ ἐγένετο ὁ ἐκ Κῶ Γεώργιος Διάγγελης, ἐξετασθεὶς τὴν 31 Μαρτίου 1851, ἐπὶ τῆς πρωτανείας τοῦ Μισαήλ Ἀποστολίδου.

Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ: α') ἐν τῷ φιλολογικῷ τμήματι πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ ἐκ Δημητσάνης Εὐθύμιος Θεοδωρόπουλος ἐξετασθεὶς τὴν 17 Ἰουνίου 1850, πρωτανεύοντος τοῦ Θεοδώρου Μανούση, πρῶτος δὲ τελειοδιδάκτος ὁ ἐκ Σάμου Κωνσταντῖνος Κλεάνθης, (ὁ νῦν ἐν Τεργέστη βίων διακεκριμένος λόγιος) ἐξετασθεὶς τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1844, πρωτανεύοντος τοῦ Νεοφύτου Βάμβα β') ἐν τῷ μαθηματικῷ τμήματι πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ ἐκ Κῶ Βασίλειος Λάκων (ὁ νῦν καθηγητῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ) ἐξετασθεὶς τὴν 29 Μαΐου 1850, πρωτανεύοντος τοῦ Γεωργίου Μαυροκορδάτου, πρῶτος δὲ τελειοδιδάκτος ὁ ἐκ Μήλου Κωνσταντῖνος Μάτσας, ἐξετασθεὶς τὴν 2 Δεκεμβρίου 1855, ἐπὶ πρωτανείας τοῦ Ἰωάννου Ὀλυμπίου γ') ἐν τῷ φυσικῷ τμήματι πρῶτος διδάκτωρ ἐγένετο ὁ ἐκ Πατρῶν Κωνσταντῖνος Μητσόπουλος (ὁ νῦν καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου), ἐξετασθεὶς τὴν 19 Ἰουνίου 1868, ἐπὶ πρωτανείας τοῦ Θεοδώρου Ὀρρανίδου.

Τέλος πρῶτος φαρμακοποιὸς ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἐξῆλθεν ἐξετασθεὶς τὸν Μάιον τοῦ 1841, ἐπὶ πρωτανείας τοῦ Γεωργίου Ράλλη, ὁ ἐκ Κυνοῦριας Δημήτριος Ἰωάννου.

ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837 μέχρι τοῦ ἔτους 1886 ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν τῶν ἐγγραφέντων εἰς τὰ μητρώα τοῦ Πανεπιστημίου ἀνῆλθεν εἰς 13,166. Ἐκ τούτων 4387 ἦσαν ἐκ Πελοποννήσου, 2271 ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, 940 ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων, 868 ἐκ τῶν Κυκλάδων, 650 Ἠπειρώται καὶ Ἀλβανοί, 640 νησιῶται Μ. Ἀσίας, 520 Μακεδόνες, 510 ἐκ Μ. Ἀσίας, Συρίας καὶ Αἰγύπτου, 475 Θεσσαλοὶ, 441 Εὐβοεῖς καὶ ἐκ τῶν Σπερδάων, 434 Κρήτες, 296 ἐκ Θράκης καὶ Βάρνης, 279 νησιῶται Πελοποννήσου, 272 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, 65 ἐκ Δακίαις Ἑλληνας καὶ Ρουμῶνοι, 53 Κύπριοι, 22 ἐκ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας Ἑλληνας καὶ Γερμανοί, 13 ἐκ Ρωσσίας Ρῶσοι καὶ Ἑλληνας, 11 Ἴταλοι καὶ Ἴταλιῶται, 5 ἐκ Βουλγαρίας Βούλγαροι καὶ Ἑλληνας, 4 ἐκ Γαλλίας Γάλλοι, 4 ἐξ Ἀγγλίας Ἀγγλοὶ, 3 Σκανδιναβοί, 2 Ἀμερικανοὶ καὶ 2 Σέρβοι.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1837-38 ἐνεγράφησαν ἐν ὄλῳ μάλιστα 58 φοιτηταί, ἐξ ὧν 8 ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ, 22 ἐν τῇ νομικῇ,

ΟΙ ΠΡΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Φιλογενεῖς ἄνδρες, θέλοντες νὰ κεντρίσωσι τὸν πρὸς τὰ γράμματα ἢ τὰς ἐπιστήμας ζῆλον τῶν λογίων καὶ τῶν ἐπιστημόνων, ἐγένοντο ἀθλοθέται διαφόρων διαγωνισμάτων θέσαντες αὐτὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ ἑποίου ἐξελέγοντο καὶ οἱ ἀγωνοδίκαι. Οἱ οὕτω κατασταθέντες φιλολογικοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ διαγωνισμοὶ, λαβόντες τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐκ τῶν ἀθλοθετῶν, ὑπῆρξαν οἱ ἐξῆς: ὁ Ράλλης ποιητικὸς διαγωνισμὸς, ὁ Βουτσαϊνὸς ποιητικὸς ὡσαύτως, ὁ Ροδοκανάκης φιλολογικὸς, ὁ Συμβουλίδης ἱατρικὸς, ὁ Οἰκονόμιος θεθεὶς ἐπὶ σκοπῷ τῆς εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεταφράσεως τῶν καλλίστων ἔργων τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νέας ποιητικῆς Μούσης, ὁ Νεγρεπόντιος θεολογικὸς, ὁ Σγούρτιος νομικὸς, ὁ Σουλίνιος περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ ὁ Οἰκονόμιος ἐπὶ σκοπῷ συγγραφῆς πρακτικῶν καὶ ὠφελίμων γνώσεων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ὁ πρῶτος θεθεὶς διαγωνισμὸς ὑπῆρξεν ὁ Ράλλης ποιητικὸς. Ἴδου τί περὶ τούτου ἔλεγεν ὁ πρωτάνεις Ἀποστολίδης, παραδίδων τὴν πρωτανικὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ 1851: «Κἀκεῖνος δὲ μνηστῆρον, ὡς ἔργου γενναίου τε καὶ πρὸς τὴν ἐθνικὴν εὐκλειαν συντελεστικωτάτου, ὅπερ ὁ ἐκ Τεργέστης εὐγενῆς Ἑλληὴν Ἀμβρόσιος Ράλλης, φιλοτιμῶς πάνυ εἰργάσατο ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ φιλόδοξος γὰρ ὧν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ποιήσιν τῆς τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν προόδου ὁρῶν ἀπολειπομένην, διενεῖστο, πῶς ἂν τις καὶ αὐτὴν ἐπὶ τὰ πρόσω ὠθήσειεν. Καὶ δὴ τὴν ἐν τοῖς τοιαύτοις ἀμιλλῶν γινώσκων τελευσσάμενον μάλιστα γενομένην, ἔγνω ἐνιαύσιον ἀγῶνα παρασκευάσαι πρὸς αὐτὴν καὶ ἀθλοθέτην αὐτὸν γενέσθαι, ὅπως τὴν ἐνδοξὸν αὐτὴν ἀμιλλὰν διεγείρῃ, διὸ καὶ ἐπαθλὸν προσέθετο ἐκ χιλίων δραχμῶν τῷ ἀριστῷ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ποιήματι καὶ ποιηματοδίκῃς ἐκ τῶν τοῦ Πανεπιστημίου καθηγητῶν ἐξελέξατο καὶ ἡμέραν τῆς ἐν αὐτῷ ἀναγορεύσεως τοῦ ἀριστεύσαντος ἔταξε τὴν ἐπισημοτάτην τῆς 25 Μαρτίου». Ἡ πρώτη κρίσις τοῦ Ράλλεως διαγωνισμοῦ ἐγένετο μετὰ πολλῆς τῆς ἐπισημότητος, παρόντος καὶ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, ὅστις ἰδίᾳ χειρὶ ἔσπεψε διὰ στεφάνου ἐκ δάφνης τὸν νικητὴν. Ἐκ τῶν διαγωνισμῶν τούτων—οἵτινες καθηργήθησαν τὸ μὲν ἕνεκεν τοῦ θανάτου τῶν χορηγῶν, ὅσοι δὲν διέθεσαν ὑπὲρ αὐτῶν ὠρισμένα κεφάλαια, τὸ δὲ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν ὧν ἡ καταγραφή διαρεύει τὸν κύλον τῆς ὑπομηματιστικῆς ταύτης ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου,—διατηροῦνται εἰσέτι μόνος ὁ Συμβουλίδειος ἱατρικὸς καὶ ὁ Σγούρτιος νομικὸς, ἐάν μὴ ἀπατώμεθα.

ΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἀνερχόμενός τις τὴν εὐρεῖαν μαρμαρίνην κλίμακα, τὴν ἀγούσαν πρὸς τὴν μεγάλην αἰθούσαν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀντικρύζει δύο στήλας, ἐφ' ὧν χρυσοῖς γράμμασιν ἀναγράφονται

4 ἐν τῇ ἱατρικῇ καὶ 18 ἐν τῇ φιλοσοφικῇ. Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1838-1839 ἐνεγράφησαν φοιτηταί 43, ἐξ ὧν ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ 2, ἐν τῇ νομικῇ 10, ἐν τῇ ἱατρικῇ 16, καὶ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ 15· 22 ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ 1839—1840. Τῷ 1840—1841 ἐνεγράφησαν 40 φοιτηταί, ἦσαν δὲ τὸ ὅλον φοιτηταί, πλὴν τῶν ἀποροισθέντων, 159. Ἐκτοτε ἡ αὐξήσις ἔβαινε προοῦσα. Κατὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης δεκαετίας, ἦτοι κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1847—1848 ἐνεγράφησαν φοιτηταί 34, τὸ ὅλον δὲ τῶν φοιτητῶν ἀνῆρχετο εἰς 305. Κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπομένους δεκαετίας, ἦτοι κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1857—1858, ἐνεγράφησαν νέοι φοιτηταί 114, μετὰ τῶν παλαιῶν δ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 490. Κατὰ τὸ τέλος τῆς δεκαετίας τῆς ληγούσης διὰ τοῦ ἔτους 1867—1868 ἐνεγράφησαν νέοι φοιτηταί 355, ἀνῆρχετο δ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μετὰ τῶν παλαιῶν εἰς 1217. Κατὰ τὸ τέλος τῆς δεκαετίας, τῆς ληγούσης διὰ τοῦ ἔτους 1877—1878 ἐνεγράφησαν νέοι φοιτηταί 426, ἀνῆρχετο δ' ἐν ὄλῳ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μετὰ τῶν παλαιῶν εἰς 1645.

Κατὰ τὸ ἤδη λήγον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐνεγράφησαν ἐν τοῖς μητρώοις τοῦ Πανεπιστημίου νέοι φοιτηταί 706 οἵτινες μετὰ τῶν παλαιῶν ἀνεβίβασαν τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν φοιτητῶν εἰς 2,945.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΟΙ

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου μέχρι τῆς τέλους τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1885—1886 ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ ἀνεκηρύχθησαν 45 προλῦται (μὴ ὑπαρχόντων διδασκῶρων πλὴν δύο, τοῦ Κωνσταντῖνου Κοντογόνη καὶ τοῦ Παναγιώτου Ρομπότη, οἱ ἀπενεμήθη τιμῆς ἕνεκα τὸ τοῦ διδάκτορος δίπλωμα) καὶ τελειοδιδάκτοι 2.

Ἐν τῇ νομικῇ ἀνεκηρύχθησαν 1682 διδάκτορες καὶ 771 προλῦται.

Ἐν τῇ ἱατρικῇ ἀνεκηρύχθησαν διδάκτορες 2296. Βαθμὸς προλῦτου δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ.

Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ, ἐν τῷ φιλολογικῷ τμήματι ἀνεκηρύχθησαν 181 διδάκτορες καὶ 87 προλῦται, ἐν τῷ μαθηματικῷ 37 διδάκτορες καὶ 6 προλῦται καὶ ἐν τῷ φυσικῷ 30 διδάκτορες καὶ 4 προλῦται.

Πτυχίων φαρμακοποιῶ ἔτυχον κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα 364 ἀπόφοιτοι τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολίου.

τά ὀνόματα τῶν ἀοιδίμων αὐτοῦ εὐεργετῶν, κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τῆς εὐεργεσίας αὐτῶν. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης στήλης εἶνε ἀναγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τοῦ ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ αὐτοῦ Ὁθωνος τοῦ Α' καὶ τοῦ καταλιπόντος εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο καθίδρυμα πᾶσαν αὐτοῦ τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν Ἀντωνίου Χ. Παπαδάκη· ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων αὐτοῦ εὐεργετῶν, τοῦ Δ. Πλατυγένους, τοῦ Δ. Μπειναρδάκη, τῶν ἀδελφῶν Ἰωαννιδῶν, τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σερβίας Μιλόσχ, τῆς Α' ἑλληνικῆς Βουλῆς, τοῦ Δ. Γαλανοῦ, Χ. Εὐθυμίου, Γ. Δανακτάση, ἀδελφῶν Τσιτζίκα καὶ Στουρνάρα, Ν. Ζωσιμᾶ, Α. Βράνη, Σ. Δούμπα, Ζ. Χαράμη, Γ. Μεταξᾶ, Χ. Ἀβραμίου ἱερομονάχου, Π. Παπαζόγλου, Δ. Τύρκα, Α. Βρανδῆ, Γερμπάνη, Μ. Κιοπίνα, Κ. Χαϊδά, Δ. Ρεμβακάκη, Ν. Μαύρου, Σ. Τσιτσίνικ, Α. Λευκίου, Γ. Σίνα, Ν. Ἰεραπόλεως, Γ. Κατριμάτζου, Α. Γαίκα, Δ. Νκουσαίου, Μ. Περίδου, Θ. Χ. Δημητρίου, Π. Χαρχλάμπους, Γ. Σούτζου, Ν. Μακρῆ, Α. Οἰκονόμου, Κ. Γούναρη, Θ. Λασκάρους, Κ. Βιθέσκου, Ν. Ταμβάκου, Δ. Ράλλη, Ε. Καρυάδου, Κ. Γαλάτη, Κ. Οἰκονόμου, Σ. Κλεάνθους, Μ. Καράλη, Γ. Ἀνδρέαδου, Θ. Τσόλη, Α. Χαριτώφ, Α. Ρέτιν, Γ. Ρώθ, Θ. Βαρζέλη, Α. Βατοπεδινού, Π. Τσιροπούλου, Γ. Πάγκα, Α. Γαλανοπούλου, Ε. Ζάππα, Γ. Ψῆμα, Α. Μουρούζη, Σ. Σίνα, Γ. Πέτροβιτς, Γ. Δούμα, Γ. Κασσαβέτη, Σ. Ξένου, Π. Ράλλη, Δ. Παρρησιάδου, Γ. Μπήκα, Α. Τσουφλη, Γ. Βουτσινᾶ, Α. Ἀργέντη, Δ. Οἰκονόμου, Ε. Κωνσταντίνου, Φ. Ἐμμανουήλ, Γ. Μουράκη, Θ. Ροδοκανάκη καὶ Β. Μηχαηλίδου.

Μακρὰ βεβαίως θὰ ἦτο ἡ ἀπαρίθμησις τῶν δωρεῶν ἢ τῶν ὑπηρεσιῶν ἀς προσήνεγκον οἱ φιλογενεῖς οὗτοι ἢ φιλέλληνες ἄνδρες εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, συντελέσαντες ἵνα ἀνοικοδομηθῇ τὸ μεγαλοπρεπὲς κτίριον, ἐν ᾧ, μετὰ ἀπουσίαν αἰῶνων ὀλοκλήρων ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, εὖρον ἐκ νέου στέγην τὰ γράμματα καὶ ἡ ἐπιστήμη, καὶ προικίσαντες αὐτὸ διὰ περιουσίας, ἐξ ἧς δύναται νῦν, ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη, νὰ συντηρῆται τὸ ἱδρυμα αὐτὸ ἀφ' ἑκυτοῦ. Ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παρέλθωμεν ὅπως ἐν σιγῇ τὸ εἶδος τῶν ἐκδουλεύσεων, τὸ ποσὸν τῶν δωρεῶν, τὸν τρόπον τῆς προσφορᾶς αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων τούτων ἀνδρῶν, ὧν τὰ ὀνόματα δὲν ἐλαξεύθησαν χρυσοῖς γράμμασιν μόνον ἐπὶ τῆς στήλης ἣν ἡγεῖρεν αὐτοῖς εὐλαβῶς ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ διὰ χαρακτηριστῶν ἀνεξιτήλων ἐχράχθη καὶ εἰς τὰς καρδίας ἐκείνων, ἵτινες δὲν λησμονοῦσι, ὅτι ἂν τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἀπέδωκεν ἴσως τοὺς προσδοκωμένους καρπούς, κατὰ τὸν πεντηκονταετη αὐτοῦ βίον, ἐχρησίμευσεν οὐχ

ἦττον ὡς ὁ τηλαυγὴς φάρος ὁ καταγλαίσσας διὰ φωτὸς παιδείας ἑλληνικῆς, μορφώσεως ἐθνικῆς, πίστεως χριστιανικῆς ἐξ ὅλα ἑκατομμύρια Ἑλλήνων, ἐλευθέρων ἢ μὴ. Διὰ ταῦτα ἀς ἐπιτραπῇ ἡμῖν νὰ ὑπομνήσωμεν τι οἱ κυριώτεροι τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων μεγατίμων δωρητῶν προσήνεγκον ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου.

Καὶ πρῶτον ὁ βασιλεὺς Ὁθων, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Πανεπιστημίου, πρῶτος κατέβαλεν ὑπὲρ ἀνοικοδομήσεως τοῦ οἰκοδομήματος αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου ταμείου του δωρεῶν 42,000 δραχμῶν ἐξ ἧς ἅπας ὁ τῶν προπυλαίων κόσμος καὶ ἡ ποικίλη αὐτῶν βαφὴ καὶ ἡ ἐκ πεντελικῶν μαρμάρου κλίμαξ ἐκαλλιτεχνήθησαν. Ὁ πρῶτος τῆς Σερβίας ἡγεμὼν Μιλόσχ κατέβλε 25,000 δραχμᾶς, τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς δευτέρας πλευρᾶς τοῦ καταστήματος. Ἡ Α' Ἑλληνικὴ Βουλὴ, «πρόθυμος πάντοτε», ὡς ἔλεγεν ὁ πρῶτος Θεόδωρος Μανούσης παραδίδων κατὰ τὸ 1846 τὴν πρυτανικὴν ἀρχὴν, «εἰς τὸ νὰ συνεργῇ γενναίως εἰς πᾶν ὅ,τι εἶνε οἰκτεῖον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πρόοδον τῆς παιδείας καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἔθνους, πληροφορηθεῖσα περὶ τῆς σμικρότητος τῶν νῦν ὑπαρχόντων μέσων καὶ περὶ τοῦ μεγέθους τῆς πρὸς τελείωσιν τοῦ οἰκοδομήματος ἀπαιτουμένης δαπάνης, ἐψήφισεν αὐθορμήτως, μὲ ὄντως ἑλληνικὴν φιλομουσίαν, νὰ χορηγηθῶσι πρὸς τὸ παρὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου 50,000 δραχμαί, ἡ ἀρὶν ταχυτέρας πρὸς τοῦ οἰκοδομήματος». Ὁμογενὴς λόγιος, φιλόκαλος καὶ φιλόπατρις, ὁ Δ. Γαλανός, πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἀπελθὼν εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ ἀποβιώσας τῷ 1833 ἐν τῇ ἱερᾷ τῶν Ἰνδῶν πόλει Κασσῆ, ἀφιέρωσεν εἰς τὸ συσταθῆσόμενον Πανεπιστήμιον, ἐκτὸς χρηματικῆς ποσότητος ὄχι μικρᾶς καὶ διάφορα χειρόγραφα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰνδικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, περιέχοντα φιλολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ περὶ Ἰνδικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ποιήματα καὶ μεταφράσεις ἀξιολόγους ἐκ τῆς σανσκριτικῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν διαφόρων μερῶν καὶ ἐπεισοδίων ἐκ τῶν μεγάλων Ἰνδικῶν ἐπῶν *Ramañaras* καὶ *Maçarabatas* καὶ τινὰ συντομὴν ταύτης, ἀγνωστον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τοὺς ἰνδολόγους, ἐπιγραφομένην *Balabaratar*. Τὰ πολύτιμα ταῦτα χειρόγραφα ἔκειντο νεκρὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ὀλίγων γνωρίζομενα μέχρι τοῦ 1845, ὅτι ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῆς βιβλιοθήκης. Ὁ κατὰ τὸ 1840 τελευτήσας καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Γεώργ. Μαυροκορδάτος κατέλιπεν αὐτῷ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του. Ὁ Χ. Εὐθυμίου ἀποθανὼν τῷ 1846 κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κληροδότημα 20,000 δραχμῶν καὶ οἰκίαν διώροφον παρὰ τῇ πλατείᾳ τῶν Ἀνακτόρων, ἧς ἡ ἀξία ὑπερέβαινε τότε τὰς 25,000

ΔΩΡΕΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

δραχμῶν. Ὁ φιλέλληνας Ρῶσος Ἀπόλλων Ρέτιν προσήνεγκε κατὰ τὸ 1850 ποσὸν 18,000 δραχμῶν ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τῶν Ἀθηνῶν, ἐξ οὗ ἡ βασίλισσα Ἀμαλία διέθεκεν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου τὰς 10,000 δραχμῶν. Ἡ τῶν Ἰωνιδῶν οἰκογένεια ἐδωρήσαντο 40,000 δραχμᾶς ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς τῶν δύο πτερυγῶν τοῦ Πανεπιστημίου, 10 μετοχὰς εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην καὶ ποσὸν 3,000 ἑτησίως ἐπὶ δωδεκαετίαν, πρὸς διατήρησιν ἐξ ὑποτρόφων. Ὁ κατὰ τὸ 1854 ἐν Βραζιλίᾳ ἀποβιώσας Νικόλαος Μακρῆς ἐξ Ἰωαννίνων κατέλιπε πᾶσαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ὁ Δ. Πλατυγένης, ἀποβιώσας ἐν Τεργεστή τῷ 1855, κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν, ἀνερχομένην εἰς τὸ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσὸν τῶν 200,000 δραχμῶν. Ἡ διαθήκη δι' ἧς ὁ Πλατυγένης κατέλιπε τὴν περιουσίαν του τῷ Πανεπιστημίῳ ἦτο ἰδιόχειρος καὶ εἶχε γραφῆ ἐπὶ τὰ ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου του. Ὁ Γ. Βουτσινᾶς, ὁ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνίσματος γενναῖος ἀγωνοθέτης, κατὰ τὸ 1870 ἐδωρήσατο εἰκοσάκις χιλιάς δραχμᾶς πρὸς διασκευὴν τοῦ ἀναγκασίου εἰς τὰς χημικὰς ἐργασίας καὶ ἀσκήσεις χώρου. Τῷ 1873 ὁ ἐν Ὁδησῶν παροικῶν δημογένης κ. Θ. Ροδοκανάκης, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς Θ. Ὀρφανίδης, κατήρτισε πλούσιαν φυτολογικὴν συλλογὴν, ἠγόρασε τὴν συλλογὴν ταύτην ὀλοκλήρως καὶ προσέφερεν ὡς δῶρον εἰς τὸ βοτανικὸν μουσεῖον. Ἀλλ' ὁ χώρος θὰ ἐπέλιπεν ἡμᾶς ἀπαριθμοῦντας ἐνταῦθα μίαν πρὸς μίαν τὰς πρὸς τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον εὐεργεσίας, θὰ περιορισθῶμεν δὲ τελευτῶντες νὰ ἀναφέρωμεν δύο μεγάλας δωρεὰς πρὸς αὐτὸ, τὴν τοῦ κρεοπέλου Βαρυκά, ὅστις θανὼν τῷ 1872 κατέλιπε αὐτῷ διὰ διαθήκης του τὸ 1/3 τῆς περιουσίας του, ἧτοι ἑκατὸν περίπου χιλιάδας δρ. καὶ τὴν τοῦ ἀειμνήστου Παπαδάκη ὅστις ἀποθανὼν κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1878 ἐκληροδότησεν ἅπασαν τὴν κολοσσαίαν αὐτοῦ ἐξ 800 χιλιάδων δραχμῶν περιουσίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐπὶ μόνῳ τῷ ἔρω νὰ συντηρῶνται ἐξ αὐτῆς δέκα ὑπότροφοι, μὲ μηνιαίαν ἀντιμισθίαν 100 δραχμῶν. Ἡ προσφορὰ αὕτη ἦν ἡ μεγίστη τῶν γενομένων ἀπὸ καταβολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦτο δ' ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος ἐψήφισατο νὰ γείνη δημοτελὲς μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ κληροδότου, νὰ χαραχθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ στήλῃ τῶν εὐεργετῶν μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου τῆς Ἑλλάδος βασιλέως ἀοιδίμου Ὁθωνος, νὰ ἀναστηλωθῇ μαρμαρινὴ ἢ προτομὴ αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθυσῇ τοῦ Πανεπιστημίου, νὰ ἐγερθῇ δὲ αὐτῷ διὰ δαπάνης 10-12 χιλιάδων δραχμῶν μνημῖον.

Αἱ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον δωρεαί, ἰδίως κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ ἔτη, ἦσαν πολλαὶ καὶ ποικίλαι. Καὶ οἱ δωρηταὶ ἦσαν οὐ μόνον πλούσιοι δημογεγεῖς ἢ φιλόμουσοι, ὡς ὁ ἐν Λιθόρῳ Πάλλης ὁ δωρητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν πρώτην πνευματικὴν ἀντίληψιν, ὁ ἀοιδίμος Σίνας ὁ δωρητὴς δύο πολύτιμα τηλεσκοπία κτλ. ἀλλὰ καὶ ξένοι ἐπιστήμονες, ὡς ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς Στρομάτιερ ὁ δωρητὴς τὴν πρώτην συλλογὴν τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ σκελετῶν, πρὸς τοὺς τοὺς δὲ καὶ βασιλεῖς εἰσέτι, ὡς ὁ τῆς Πρωσσίας ὁ ἀποστειλάς τοὺς καταλόγους τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ βασιλείου αὐτοῦ ὑπαρχόντων διπλῶν συγγραμμάτων, ἵνα τὸ Πανεπιστήμιον ἐκλέξῃ ἐξ αὐτῶν ὅσα δὲν εἶχεν, ὁ τῶν δύο Σικελιῶν, ὁ προσενηκὼν ἀντίτυπα ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ Βουρβωνεῖου Μουσεῖου, τοῦ Μουσεῖου Ἐρκουλάνου καὶ τῆς Πομπηίας κλπ.

Ἄλλ' ἄξιαι μνείας μάλλον εἰσὶν ἐνταῦθα, διὰ τὴν θέσιν του προσφέροντος ἢ τὸν τύπον τῆς προσφορᾶς, δωρεαί τινες ἀς μνημονεύομεν συντόμως: Ἐν ἔτει 1845 ὁ Δημήτριος Φάφαλης, ὑπὸ ἡγεμονίας, προσήνεγκε τὸν ἐκ δρ. 28.05 λεπτ. μισθὸν του. Ἐν ἔτει 1849, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὁ μὲν Χ. Δημήτριος Φωτόπουλος δρ. 100, ὁ δὲ Σωτήριος Τυλαντινῆος δρ. 50. Ἐν ἔτει 1853 ἀποβιώσας ὁ λόγιος καὶ πτωχὸς διδάσκαλος Πύρρος, ἀφῆκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὑδρόγειον ὑπερμεγέθη σφαῖραν, ὑπὸ τοῦ ἰδίου φιλοπονηθεῖσαν. Ἀλλ' ἡ οἰκία, ἐν ἣ ἔκειτο, μὴ ἔχουσα ὑψὸν ἰσομεγέθη πρὸς ἐξαγωγὴν, ἐπαθεν ὅ,τι τὰ δαρδάνεια τεῖχη, ὡς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ του ἀναφέρει ὁ τότε πρῶτος μακαρίτης Π. Ἀργυρόπουλος, ἐπαθεν εἰσαγομένου ἐντὸς αὐτῶν τοῦ Δουρεῖου ἵππου, τουτέστι ἐκρημνίσθη κατὰ τὸ ἡμισυ, ἵνα ἐξαχθῇ ἐξ αὐτῆς ἡ σφαῖρα. Ἐν ἔτει 1854, ὁ ἐκ Τριπόλεως Ἰωάννης Κατριμάκης, στυτοτόμος τὸ ἐπάγγελμα, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ διάφορα πράγματα τέχνης. Ἐν ἔτει 1856, ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφημέριος τῆς ἐκκλησίας τῶν ἀγίων Θεοδώρων κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δρ. 200. Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ ἐκ Μετσόβου τῆς Ἡπείρου, ἐν Ἀθήναις δ' ἀποβιώσας Δημ. Γ. Ὀκάς, ἀκονιστὴς ξυραφίων, ἐκ τῆς πενιχρᾶς περιουσίας, τὴν ὑποίαν εἰς τοὺς συγγενεῖς του ἐκληροδότησεν, ἐνετείλατο καὶ ἐδόθησαν ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰκοσι δραχμᾶι. Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ δημοδιδάσκαλος Μηλάκοντος, οὐ ἀγνοοῦμεν τὸ ὄνομα, ἐδωρήσατο τῷ Πανεπιστημίῳ δρ. 200 ἐκ τῶν μισθῶν του. Ἐν ἔτει 1866, ὁ ἐξ Ἡπείρου Γεώργιος Ψύφας

διέθηκεν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου τὴν κατὰ τὴν συναικίαν ἀγ. Νικολάου τοῦ Ραγκαβᾶ οἰκίαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἐλάμβανε τότε 70 δραχμὰς μηνιαίως ἐξ ἐνοικίων. Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ὁ ἱερεὺς Ἐμμαν. Σταμουλίδης κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ διαθήκης δρ. 50. Ἐν ἔτει 1868, ὁ ἐκ Παζῶν Θεόδωρος Πέτρου, θανὼν ἐν Ῥενίῳ τῆς Μολδοβλαχίας καὶ καταλιπὼν περιουσίαν 489 μόνον ἀργυρῶν ρουβλίων, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 5 καισαροβασιλικά φλωρία. Ἐν ἔτει 1871, ὁ ἐν Αἰγιαλῷ τῆς Κεφαλληνίας ταχυδρομικὸς ἐπιστάτης Σ. Δ. Ζερβὸς ἐδώρησατο εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ μῆνα ἐκ τῆς χορηγουμένης ταχυδρομικῆς δαπάνης δέκα δραχμὰς. Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἡ ἐξ Ὑδρας ὑπηρέτρια Κιάρκ. Ἀντωνίου Γκώτου, ἀποβιώσασα ἐν Περαιεῖ, ἀφῆκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ διαθήκης 200 δραχμὰς.

Καὶ αὐταὶ εἶνε κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν γενομένων δωρεῶν ἀναγεγραμμένοι, διότι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι πολλάκι οὐχ ἦπτον συγκλητικαὶ καὶ ἀξίαι ἀναγραφῆς, ἀς θὰ ἐπέλιπεν ἡμῖν ὁ χρόνος καὶ ὁ χώρος ἐὰν ἠθέλομεν νὰ ἀπομνημονεύσωμεν πάσας.

Η ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Κατὰ λογοδοσίαν τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ν. Κωστή, πρυτανεύσαντος κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1884-1885, πρό τινας ἐκδοθεῖσαν, ἡ περιουσία τοῦ Πανεπιστημίου, κινήτη καὶ ἀκίνητος, ἀνήρχετο κατὰ τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1885 εἰς δρ. 5,267,396,42. Ἐκ ταύτης ἡ κτηματικὴ ἐν γένει ἀνήρχετο εἰς δραχμὰς 2,701,000, 57 καὶ ἡ χρηματικὴ εἰς 2,516,395,85. Ἡ κυρία οἰκοδομὴ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκτιμᾶται ἀντὶ δρ. 797,268,55. Τὰ παρηρτήματα αὐτοῦ ἐκτιμῶνται ὡς ἔχοντα ἀξίαν δρ. 443,580,10. Δηλαδή τὸ ὅλον τῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες χρησιμοποιοῦνται εἴτε ὡς γραφεῖα, εἴτε ὡς αἰθούσαι παρηρθέσεων, εἴτε ὡς μουσεῖα, ἀνατομεία καὶ ἀποθήκαι συλλογῶν κλπ. ἔχουσιν ἀξίαν δρχ. 1,240,843,65. Ἐὰν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τὴν ἀξίαν κτημάτων, μὴ προσδοφόρων (οἰκοπέδων κλπ.) τὴν ἀξίαν τῶν συλλογῶν τοῦ φυσικογραφικοῦ καὶ τοῦ βοτανικοῦ μουσείου, τοῦ μουσείου Βαλσαμάκη, τῶν διαφόρων σκευῶν καὶ ὀργάνων, τῶν βιβλίων, τῆς νομισματικῆς συλλογῆς κλπ. τὸ ὅλον τῆς νεκρᾶς καὶ μὴ προσδοφόρου περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου ἀνέρχεται εἰς δρ. 2,157,223,67. Τὸ ὅλον λοιπὸν τῆς προσδοφόρου περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς κτήματα προσδοφόρα καὶ διαφόρους μετοχὰς κλπ. ἀνέρχεται εἰς δρ. 3,109,172,75.

ΤΥΠΟΣ ΤΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ

Ἐπὶ τῆς πρώτης βασιλείας τὸ πανεπιστημι-ακὸν δίπλωμα εἶχε τύπον κατὰ τι διάφορον τὸν τύπου τοῦ σημερινοῦ. Ἐπὶ τῆς μεταπολιτεύσεως ἡ ἐπικεφαλὴς τοῦ διπλώματος ἀ' ὑπὸ προστάτη καὶ κηδεμόνι τῷ τῆς Ἑλλάδος βασιλεῖ Ὁθωνι ἐτροποποιήθη ὡς ἐξῆς: « Ἀγαθῆ τύχη. Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος. Προσωρινὴ κυβέρνησις ».

Νῦν ὁ τύπος τοῦ διδακτορικοῦ μὲν διπλώματος ἔχει οὕτως:

Ἀριθ.

ΥΠΟ

**ΠΡΟΣΤΑΤΗ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΙ
ΤΩ: ΤΩΝ ἙΛΛΗΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙ
ΓΕΩΡΓΙΩ:**

πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθῆνῃσιν Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ
(ὄνομα καὶ ἐπώνυμον πρυτάνεως)
(τίτλος αὐτοῦ, ἦτοι διδάκτορας τῆς φιλοσοφίας καὶ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας)
(ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Κοσμητοροῦ,
(τίτλος αὐτοῦ, ἦτοι διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τακτικῆς καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας)

ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος τῆς τῶν . . . σχολῆς κοσμητῶν
(ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ὑποψηφίου)
τὸ γένος Ἑλληνα ἐκ . . . ὀρμώμενον
διδαχθέντα μὲν τὴν (Φιλολογίαν)
τὴν δὲ πρὸς (τὰ φιλολογικὰ μαθήματα) ἐπίδοσιν ἐν τῇ
γενομένῃ ἀκριβεῖ δοκιμασίᾳ (ἀριστα, λίαν καλῶς, κλ.)

ἐπιδειξάμενον
ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆς (τῶν φιλολόγων σχολῆς)
εἰς τοὺς διδάκτορας τῆς (φιλοσοφίας)
ἢ ἔθος ἐνέκρινε καὶ πάσας αὐτῷ τὰς προνομίας
τὰς τῷ διδακτορικῷ ἀξιώματι
προμαρτυούσας προσένευε
μηνός (Μαῖου ἡμέρη) ἔτει (χιλιοστῷ δεκαοκτωστῷ ἑβδο-
μηκοστῷ ἐνάτῳ)

τοῦθ' οὕτω δὴ γενομένων δηλοῦται τῷ διπλώματι
τῷδε οὐ μόνον ταῖς σφραγίδας τοῦ πανεπι-
στημίου καὶ τῆς σχολῆς
ἀλλὰ καὶ τοῖς τοῦ πρυτάνεως καὶ κοσμητοροῦ
αὐτογράφοις κεκυρωμένῳ
ὁ πρύτανις
(ὑπογραφή)
(θέσις μεγάλης σφραγίδος τοῦ Πανεπιστημίου,
ὁ κοσμητῶρ
(ὑπογραφή)
(θέσις σφραγίδος τῆς Σχολῆς)
ὁ γραμματεὺς
(ὑπογραφή).

Ἡ θεολογικὴ σχολή, διασκεφθεῖσα τῇ 12 Ἰανουαρίου 1863 περὶ τοῦ διπλώματος, ἀπεφάνετο, ἐπειδὴ ὁ τοῦ διδάκτορος βαθμὸς εἰς τὴν θεολογίαν εἶνε μέγας καὶ ὑψηλός, νὰ δίδεται εἰς τοὺς ὑποστάντας τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις δίπλωμα προλύτου, ἀφοῦ προσαγάγωσιν ἐναίσιμον δικτριβὴν ἢς τὸ θέμα θέλουσιν ἐκλέξει οἱ ἴδιοι ὑποψήφιοι. Ἡ δικτριβὴ δύναται νὰ εἶνε γεγραμμένη καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν. Τὸ δίπλωμα τοῦ προλύτου τούτου εἶνε ἰσοβάθμιον τῷ διπλώματι τοῦ διδάκτορος τῶν ἄλλων σχολῶν. Ἐὰν δὲ ὁ λαθῶν

τὸ τοῦ προλύτου δίπλωμα ἀνεδείχθη μετέπειτα ἀνωτέρως παιδεύσεως κάτοχος διὰ συγγραφῆς ἀξίας λόγου, τότε λαμβάνει καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος. Ὁ προλύτης ἀναγορεύεται ὡς ὁ διδάκτωρ τῶν ἄλλων σχολῶν. Ὡς ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τὸ τῆς θεολογικῆς σχολῆς δίπλωμα ἔχει οὕτω:

.....
(ὡς ἀνωτέρω μέχρι τοῦ στίχου δεκάτου πέμπτου)
Σπουδάσαντα μὲν περὶ τὴν θεολογίαν, τὴν δὲ πρὸς τὰ θεολογικὰ μαθήματα ἐπίδοσιν ἐν τῇ γενομένῃ ἀκριβεῖ δοκιμασίᾳ (λίαν καλῶς).

ἐπιδειξάμενον
ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆς τῶν θεολόγων
σχολῆς εἰς τοὺς προλύτας
τῆς θεολογίας
ἢ ἔθος ἐνέκρινε καὶ πάσας αὐτῷ τὰς προνομίας
τὰς τῷ ἀκαδημαϊκῷ τούτῳ ἀξιώματι παρομαρ-
τούσας προσένευε κτλ.

Τὸ τοῦ προλύτου δίπλωμα ἔχει ὡς ἐξῆς:

**ΥΠΟ
ΠΡΟΣΤΑΤΗ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΙ
ΤΩ: ΤΩΝ ἙΛΛΗΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙ
ΓΕΩΡΓΙΩ:**

πρυτανεύοντος ἐν τῷ Ἀθῆνῃσιν Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ
(ὄνομα καὶ ἐπώνυμον πρυτάνεως)
Τακτικοῦ καθηγητοῦ (τοῦ ποινικοῦ δικαίου).
Κοσμοῦντος δὲ τὴν τῶν (νομικῶν) σχολῶν
(ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Κοσμητοροῦ)
τακτικοῦ καθηγητοῦ (τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου)
(ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ὑποψηφίου)

Ἑλληνα τὸ γένος ἐκ . . . ὀρμώμενον
ἐπὶ τετραετίαν ὅλην (τοῖς νομικοῖς) ἐν τῷ
πανεπιστημίῳ τούτῳ σχολάσας μαθήματα,
τὸν μὲν τρόπον κόσμιον καὶ ἐπιεικῆ, τὰ δὲ ἦθη
χρηστὸν ἑαυτὸν παρέσχε
καὶ τοῖς κειμένοις νόμοις ἀεὶ παιθόμενος διετέλεσε
τὴν δὲ πρὸς τὰ μαθήματα ἐπίδοσιν ἐν τῇ γενομένῃ
ἀκριβεῖ δοκιμασίᾳ (εὖ ὁ δ ο κ ι μ ω σ)

ἐπιδειξάμενος
ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆς τῶν (νομικῶν) σχολῆς
εἰς τοὺς πελειοδιδάκτους ἰδοκιμάσθη
καὶ τοῦ ἀπολυτηρίου τούτου διπλώματος ἔτυχεν
Ἐγένετο ἐν Ἀθῆναις μηνός (. . . .) ἔτει (. . .)
ὁ πρύτανις
ὁ κοσμητῶρ
ὁ γραμματεὺς

Τὰ διπλώματα ἐκτυποῦνται ἐπὶ μεμβράνης
διὰ κοινῆς τυπογραφικῆς μελάνης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

Ἐκ τῶν ἀμα τῇ συστάσει τοῦ Πανεπιστημίου διορισθέντων καθηγητῶν ὁ μόνος ἐπιζῶν σήμερον εἶνε ὁ ἐπιφανὴς τῆς πολιτικῆς οικονομίας καθηγητῆς Ι. Σούτσος, οὗ ἡ πεντηκονταετηρίς ἐπανηγυρίσθη πρὸ τριῶν ἐβδομάδων μετ' ἐξαιρετικῆς εὐφροσύνης ὑπὸ τῶν συναδέλφων καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, παλαιῶν τε καὶ νέων. Ὁ Ἰωάννης Ἀλεξάνδρου Σούτσος ἐγεννήθη ἐν

Ἀρκαούτικῳ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς τοῦ Βοσπόρου ὄχθης ἐξ οἰκογενείας καταλεγομένης μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἡγεμόνευσε ἐπὶ μακρὸν κατὰ τρεῖς περιόδους, δις μὲν γενόμενος ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, ἀπαξ δὲ τῆς Μολδοβλαχίας. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τῷ 1821 ἐν Βουκουρεστίῳ, ὁ νεαρὸς ἡγεμονίδης μετὰ τῆς μητρὸς του καὶ τῆς λοιπῆς οἰκογενείας του ἐσώθησαν εἰς Τρανσυλβανίαν, φεύγοντες τὴν μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἰψηλάντου μῆνιν τῶν Τούρκων. Ὁ Σούτσος τῷ 1829 ἀπῆλθεν εἰς Ἑλβετίαν, ὅπου παρέμεινε ἐπὶ τριετίαν σπουδάζων τὰ νομικὰ καὶ τὰς πολιτικὰς ἐπιστήμας. Ἐκείθεν μετέβη εἰς Παρίσιους ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, κατέτριψε δὲ καὶ αὐτόθι νέαν τριετίαν.

Ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτῆ συμπλήρωσις τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως, ἧς ὁ Σούτσος εἶχε τύχει, ὡς πάντες οἱ νέοι τῶν μεγάλων φαναριωτικῶν οἰκῶν, κατέστησεν αὐτὸν ἕνα τῶν μάλλον διακεκριμένων ἐπιστημόνων, οὔτινες μετὰ τὴν ὕλικήν τῆς Ἑλλάδος ἀπελευθέρωσιν ἤρχοντο φέροντες πρὸς αὐτὴν τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης, τὸ προωρισμένον νὰ διαλύσῃ τὰ πυκνὰ σκότη καὶ τῆς πνευματικῆς δουλείας, ἀτινα μακραίων τυραννία εἶχεν ἀδιάρρηκτα ἐξυφάνει περίξ αὐτῆς. Ἀμα κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα, τῷ 1835, ὁ Ἰωάννης Σούτσος διορίσθη πάρεδρος παρὰ τῷ συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας, ἀμα δὲ ὡς ἰδρῦθη τὸ Πανεπιστήμιον, τῷ 1837, ἐκτακτὸς καθηγητῆς τῆς πολιτικῆς οικονομίας ἐν αὐτῷ.

Ἐκτοτε ὁ νῦν γηραιὸς καθηγητῆς, ἐκτὸς βραχείας τινὸς διαλείμματος ὅτε μετὰ τὴν ἐλευσίαν τοῦ βασιλέως Γεωργίου διορίσθη μέλος τοῦ ἐπὶ τινα μόνον χρόνον ὑπάρξαντος συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐπέδῳθη εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν, μετ' ἀρσιώσεως ἀληθοῦς ἀφιερῳθεῖς εἰς τὴν θεραπείαν τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Πρόσφατοι εἰσὶν οἱ εὐγλωττοὶ λόγοι δι' ὧν ἐχαιρετίσθη ἐσχάτως ἡ πεντηκονταετηρίς τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ, ὡστε νὰ μὴ παρίσταται ἀνάγκη ὅπως ἐπιμείνη τις ἐνταῦθα πλείτερον εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ μακροῦ καὶ γονίμου αὐτοῦ σταδίου. Ἰπὸ τῆς Θείας Προνοίας εἰς ὀλίγους δίδεται νὰ πανηγυρίζωσιν ἐπέτειον τοσούτων εὐφρόσυνον καὶ ἐξαιρετικὴν ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν. Ἀλλ' ὅταν βλέπη τις ὅτι ἄνδρες οἷος ὁ Σούτσος, ἀπὸ τῆς ἀνθηρᾶς νεότητος μέχρι τοῦ πολιοῦ γῆρατος ἀφιερῳσαντες πάσας τὰς πνευματικὰς αὐτῶν δυνάμεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος, τυγχάνουσι τῆς σπανίας ταύτης εὐνοίας τοῦ θεοῦ, δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ὁ κληρὸς πίπτει δικαίως καὶ ὅτι τῆς χάριτος ταύτης ἀξιοῦνται ἐκείνοι οὔτινες πράγματι εἰσὶν ἀξιοὶ αὐτῆς.

ΟΙ ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΕΣ

Ἐν τῷ ἀρχικῷ τοῦ Πανεπιστημίου σχεδίῳ ὁ εὐφυής καὶ σοφὸς αὐτοῦ ἀρχιτέκτων Χάνσεν, πρὸς ὠραϊσμόν τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, ἔθεσε δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῆς τῶ μέτωπον αὐτοῦ κοσμοῦσης στοᾶς ἀνὰ ἓνα μέγαν ἀνδριάντα ἐπὶ ὑψηλοῦ στυλοβάτου, οἱ δὲ ἀνδριάντες οὗτοι ἐν τῷ ρηθέντι σχεδίῳ παρίστανον θεότητα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἄλλ' ἢ σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου βραδύτερον ἀπεφάνθη, ὅτι καταλληλότερον θὰ ἦτο ἀντὶ δύο ἀρχαίων θεοτήτων, οὐδεμίαν ἔχουσῶν σχέσιν πρὸς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπάνοδον τῶν Μουσῶν, ἐὰν οἱ δύο τοῦ σχεδίου ἀνδριάντες ἀντεπροσώπευσον, ὁ μὲν τὴν ἐλευθερίαν διὰ τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως Ρήγα Φεραίου, ὁ δὲ τὴν ἐπάνοδον τῶν Μουσῶν διὰ τοῦ τοσοῦτον ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς νεωτέρας γλώσσης μοχθήσαντος Ἀδάμαντιοῦ Κοραῆ. Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς συγκλήτου ἄμα ἐπληροφόρηθη ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μεγάλωνυμος πατριώτης κ. Γεώργιος Ἀβέρωφ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν πρυτανείαν ἐδήλωσεν ὅτι ἀναλαμβάνει ἰδίαις δαπάναις τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ρήγα Φεραίου παρὰ τεχνίτου Ἑλλήνος ποιηθησομένου, πρὸς τούτῳ δὲ καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἀνδριάντος εἰς τὸν ἀπαγχονισθέντα πατριάρχην Γρηγόριον. Οὕτως ἐστήθησαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ Πανεπιστημίου, δεξιόθεν μὲν ὁ ἀνδριάς τοῦ πατριάρχου, ἀριστερόθεν δ' ὁ ἀνδριάς Ρήγα τοῦ Φεραίου, εἰς μέγεθος ὑπερφυσικόν. Ὁ τοῦ Κοραῆ ἀνδριάς ἀνεστηλώθη βραδύτερον ἐν τῷ πρό τοῦ Πανεπιστημίου κηπαρίῳ. Εἰς τὸ ἀπέαντι δ' αὐτοῦ μέρες ἀπεφασίσθη νὰ στηθῇ ὁ ἦδη ἑτοιμὸς ἀνδριάς τοῦ Γλάδστωνος.

Ὁ πρῶτος ἀποπερατωθεὶς καὶ ἀποκαλυφθεὶς ἀνδριάς ὑπῆρξεν ὁ τοῦ Ρήγα Φεραίου. Ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων ἐγένετο μετ' ἐπισημότητος μεγίστης, τῷ 1871, παρουσίας καὶ τῆς βασιλείσεως, τοῦ βασιλέως τότε ἀπόντος ἐξ Ἑλλάδος, ἐπιτυχῶς δ' εἰκονίζει τὰ αἰσθήματα ἅτινα ἐπλήρουν τὰς καρδίας τοῦ κατὰ τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην ἑορτὴν παραστάντος πλήθους ὁ ὑπὸ τοῦ πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου κ. Βουσάκη ἐκφωνηθεὶς λόγος.

Τὴν 25 Μαρτίου 1872 μετὰ πομπῆς ὁμοίας ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πατριάρχου, κατὰ τὴν εὐκαιρίαν δὲ αὐτὴν ἀληθῆ ποιητικὸν θρίαμβον κατήγαγεν ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, ἀπαγγείλας πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθέντος ἀνδριάντος τὴν γνωστὴν αὐτοῦ ᾠδὴν πρὸς τὸν πατριάρχην. Ὁ πρύτανης κ. Καστόρχης, συνοψίζων τὰς συγκινήσεις τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν τῇ πρυτανικῇ αὐτοῦ λογοδο-

σίῃ, ἔλεγεν: «Ὅπως ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τελεσθῆ ὕσον οἷόν τε πανηγυρικώτερα, ἡ πρυτανεία παρεκάλεσε τὸν ἐν Λευκάδι διατρίβοντα ποιητὴν κ. Ἀριστοτέλην Βαλαωρίτην νὰ ποιήσῃ τὸν εἰς τὴν ἑορτὴν αὐτὴν ἀρμόζοντα ὕμνον. Ὁ πρὸς πᾶν ἔθνικὸν ἔργον ἐτοιμώτατος ποιητὴς, καὶ μάλιστα πρὸς ἐξύμνησιν τῶν ἀνδρῶν τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος, ἀσμένως τὴν αἴτησιν τῆς πρυτανείας ἀποδεχθεὶς, ἀφίκετο ἐκ Λευκάδος καὶ διὰ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ φαντασίας καὶ γλώσσης προσαγορεύσας τὸν ἀνδριάντα, ἐν τῇ πρό τῶν προθύρων τοῦ ἐλληνικοῦ πανδιδακτηρίου καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἄρτι καθωραϊχθείσης πλατείας αὐτοῦ πανδήμως τελεσθεῖσα κατὰ τὴν ρηθεῖσαν ἡμέραν ἔθνικῇ ἑορτῇ, οἶαν σπανίως ἑορτάζουσιν αἱ νεώτεροι Ἀθηναί, μετήγαγε τῶν προσελθόντων τὴν διάνοιαν εἰς τὰς πολυκλαύστους καὶ ἐνδόξους ἐκείνας ἡμέρας τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος. Τοῦτον δὲ περιγράφας διὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ φαντασίας καὶ γλώσσης, συνεκίνησε μέχρι δακρύων τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν, ἀνέφλεξε τὸ ἔθνικὸν αἶσθημα καὶ ἀναρπάσας ἡμᾶς ἀπὸ τῆς σημερινῆς πολιτικῆς καχεξίας μετεβίβασεν εἰς τὸν μοναδικὸν καὶ πλήρη πατριωτισμοῦ καὶ ἀληθοῦς αὐταπαρνήσεως ἐκείνον ἀγῶνα».

Τὴν 7 Ἀπριλίου τοῦ 1874 ἐγένετο δημοτελῶς καὶ ἡ ἀποκαλύψις τοῦ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Πανεπιστημίου στηθέντος ἀνδριάντος τοῦ Κοραῆ, ὃν ἀνήγειρεν ἡ εὐγενὴς φιλοτιμία τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, καταβαλόντων τὴν δαπάνην, καὶ τὸν ὁποῖον ἐκαλλιτέχνησεν ὁ ἀγαλματοποιὸς κ. Βροῦτος.

Ὁ ἀνδριάς τοῦ Γλάδστωνος, ὅστις πρόκειται νὰ στηθῇ παρὰ τὸν τοῦ Κοραῆ, κατεσκευάσθη τῇ συνδρομῇ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διὰ δημοσίου ἐράνου. Ἐκ τοῦ συναχθέντος τότε ποσοῦ κατεσκευάσθη καὶ ἀνδριάς τοῦ Γκυίλφορντ, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἀλλὰ τοῦτον τὸ Πανεπιστήμιον ἐδωρήσατο εἰς τὴν πόλιν τῆς Κερκύρας, ἵνα ἀναστηλώθῃ ἐν ᾧ τόπῳ ὁ Γκυίλφορντ ἤθλησε καὶ εὐηργέτησεν.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Περὶ τοῦ Κολοκοτρῶνη διηγοῦνται ὅτι καθήμενος ποτὲ παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ ἀνεγειρομένου Πανεπιστημίου ἀπέβλεψε μελαγχολικῶς πρὸς τὸ ἡμιτελὲς οἰκοδόμημα, εἰπών:

—Αὐτὸ τὸ μικρὸν παλατάκι θὰ φάῃ τὸ μεγάλο.

Ἡ πρόρρησις τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ ἐπληρώθη μετὰ εἰκοσιπέντε καὶ ἐπέκεινα ἔτη, ἀλλ' οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ τιμῇ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐξεγεθέντος μετὰ τῶν ἄλλων κατὰ χρηστοῦ καὶ ἀγαθοῦ βασιλέως, εἰς ὃν ὤφειλε καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν.